

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 16 DECEMBER 1917.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Ett musikerpar.

CLARY OCH OLALLO MORALES.

F. Holmén foto.

"JAG ANSER, ATT DET I STOCKHOLM finnes människor, som äro musikaliska", — detta orakelmässiga svar gafs en gång af en känd svensk tonsättare på frågan: — Äro stockholmarna musikintresserade? Det finns många sätt att undersöka Stockholms musikaliska intresse, men ett otvetydigt bevis på att det verkligen existerar är helt enkelt, att det midt i vår goda stad lefver musici, som

ännu icke svullit ihjäl af brist på uppmuntran från allmänhetens sida. Ett af dessa musikerpar, som göra en viktig och värdefull insats i vårt musiklif, är Clary och Olallo Morales.

Fru Clary Morales, född Asplund, räknas till våra mest framstående romanssångerskor. Hon hör till dessa ej alltför talrika storheter, som förena musikalisk begåfning

med konstnärligt temperament och djup kultur. Hennes publik, som kanske icke räknar så hög numerär, men är dess mera utvald, och för hvilken hennes intima konst fått betydelse, ser i Clary Morales en sängerska af rang. "Hennes röst har den liksom i skymning burna, trolska klangen af fjärran klockor" — det är en kritiker, som uttalat dessa lyriska ord som en uppskattning af fru Mo-

rales konst. Gamla personer, som höra fru Morales sjunga säga ibland: — Ja, det låter mycket vackert men ni skulle hört hennes mor! Det kan ju tagas som ett nedslående omdöme, men fru Morales själf medger, att hennes mor hade en underbar röst, som dock aldrig fick sin fulla utbildning. På den tiden, då numera gamla fru Asplund, född Lennmark, var ung, var det icke vanligt att flickor af familj idkade sångstudier för att framträda för offentligheten. Och så kom ett tidigt giftermål, som gjorde definitivt slut på alla planer att ägna sig åt konsten.

Ikke bara på modernet utan äfven på fädernet tillhör fru Morales musikaliska släkter, men ingen af deras medlemmar har varit utöfvande konstnär, fastän flera ha nått mycket långt som amatörer. Morfadern var en framstående violoncellist, och en af Normans vackraste stråkkvartetter är tillägnad honom. Redan som Clary Asplund hade fru Morales gjort sig ett namn och hon har gifvit en mängd konserter dels i Sverige, Norge, Danmark, dels i Berlin och Lausanne, öfverallt mottagen med värme och förståelse af kritiken. I Sverige har hon sträfvat efter att framföra våra yngre tonsättare och att göra den svenska publiken bekant med nyare främmande romansdikning af värde. På de sista åren har fru Morales äfven verkat i Stockholm som sångpedagog och är mycket intresserad af denna utöfning.

Herr Olallo Morales verksamhet är mycket mångskiftande och endast till en ringa del ingår däri befattningen att vara sin frus ackompanjator vid hennes offentliga framträdande. Kritiker, tonsättare, orkesterdirigent, musikhistorisk författare och biograf, vikarierande kamrer vid Musikaliska akademien — listan kunde göras än längre, om man ville uppehålla sig vid herr Morales verksamhet i Berlin och hans insats i Göteborgs musiklif, innan han slog sig ned i Stockholm. Läsare af Svenska Dagbladet äro väl förtrogna med märket O. M.—s under tidningens musikanmälningar.

Det är icke så utan att plikten att vara recensent binder en fri ande som Olallo Morales. Han har så många intressen, så mycket arbete på det område, som ligger honom närmast, skapandet af musik, författarskap, att tvånget att höra allt som exekveras i vår goda stad, både det goda och det dåliga i musikkväg, förefaller tryckande. En större komposition och en bredt anlagd biografi öfver Berwald ställer kraf, som konstnären och författaren för ögonblicket knappast kan uppfylla.

Musiken går också i arf i herr Morales familj, men här finnes den på modernet. Modern, född Wilskmann, var en framstående sångerska och pianist och mormodern var som liten ett musikaliskt underbarn. Herr Morales är född i Almeria i södra Spanien, och hans far tillhörde en gammal spansk familj. Sju år gammal kom Olallo Morales till Sverige för att uppfostras i morföräldrarnas hem i Göteborg och genom denna öfverflyttning har det svenska modernet kommit att bli bestämmande för hans utveckling.

Omdömet om stockholmarnas musikintresse, som inledde denna artikel, är herr Morales villig att gå med på, då man frågar honom — men med någon reservation. Tack vare Konserfföreningens uppfostrande verksamhet ha vi fått en musikpublik, som dock mest intresserar sig för orkesterkonserter, men hvar äro kammarmusikens vänner och beundrare, denna konsform, som dock in-

Hvilliljorna.

(Efter en legend af R. Jahn Nielsen.)

ATTILA RIDER MOT ROM, MOT ROM,
hör dunder af hofvar och rassel af svärd!
Nu darrar en värld,
dess åldriga krona och helgedom.

till Rom skall du släpas att brännas på bål,
ditt bål är din stad, snart blott falnande
glöd!"

Hör ropen som eka: "Mot Rom, mot Rom!"
likt rullande tordön bak kullarnas rand.
Där vältrar ett dammoln med finnar i brand,
därunder står jorden förhärjad och tom.

Det blef så tyst, så tyst att invid vägen
det skrämde pipet af en fågel hördes.
Men mild en ljusning steg likt dag som
bräcker
ut öfver skarorna, af häpnad stumma.
Ty ej ur höjdens mörka skål föll ljuset,
det steg, det steg ur markerna, ur gruset!

Då går en gammal man ur Romas port
med sida kläder fladdrande i blåsten.
Och horden, som bak kullarna bröt fram,
i möte går han lugnt och utan ivekan.

Så lätt som gräset öfver gröna ängar
i samma stund stod lilja invid lilja,
så långt som ögat öfver fälten nådde
emellan Attila och hotadt Roma.
Så hvit som snö var hvarje kalk, förklarad
af Edens strålgång, i dess djup bevarad.

Attila rider mot Rom, mot Rom,
hör dunder af hofvar ur hvirflar af damm!
Då träder mot skriande horderna fram
den gamle, rak som en furas stam.

Hvad är det väl? I häpnad ryttarskaran
än bidar still, det är som om den gamle
i ljuset växte, bjudande, titanisk.
"Se här," han ropar pekande kring fälten,
"se Romas böner såsom liljor rika,
Guds allmaktstecken att han ej skall
svika!" —

Attila, har någonsin du ryggat,
och dock du hejdas af en ensam man!
Ett krucifix mot konungen han höjer,
och klar och mäktig är den gamles röst:
"Halt, Attila, du Romas jord beträder
blott öfver mig, och detta blir ditt fall!"

"Hvem är den förmätne", hörs rösternas
brus,
"hvem hejdar väl oss och hotar med dom?"
Se Attilas springare, rak som ett ljus,
och under hans hofvar — påfven i Rom!

Som hafvets vågor storma fram men falla
i djupet åter invid strandens klippa,
så gick ett brus igenom ryttarskaran,
tillbaka vältrar den i skräck och ångest. —
— På knä den gamle ligger kvar allena
med knäppta händer än i kvällen sena.

"Förmätne, ur vägen, se Rom är vårt mål,
säg, tror du ditt kors skall oss hejda! Nej
död

SIGURD DAHLLOF.

En lysande medarbetar- stab i Idun 1918.

Axel Ahlman, Fanny Alving, Knut Barr, Henning Berger, Bo Bergman, Thore Blanche, Carl-August Bolander, Synnöve Carlbom, Gustaf Collijn, Sigurd Dahllöf, Ernst Didring, Hildur Dixelius-Breitner, Anders Eje, Anna Lenah Elgström, Sigrid Elmblad, Teresia Eurén, Daniel Fallström, Marie Louise Gagner, Jane Germandt-Claine, Albert Henning, Ellen Key, Elisabeth Kuylenstierna-Wenster, Selma Lagerlöf, John Landquist, Carl G. Laurin, David Linde, Hj. Lundgren, Otto Lundh, Ernst Lundquist, Artur Möller, Johan Nordling, Ludvig Nordström, Erik Norling, Fredrik Nycander, Gunhild Palmær, Maria Rieck-Müller, Algot Ruhe, Sigfrid Siwertz, Ejnar Smith, Marika Stjernstedt, Hedvig Svedenborg, Carl Svenson-Graner, E. N. Söderberg, Hjalmar Söderberg, Mildred Thorburn-Busck, Gustaf Ullman, Anna Wahlenberg, Fredrik Vetterlund, Elin Wägner, Hasse Zetterström, Annie Åkerhielm, Hugo Öberg, m. fl.

nehåller den djupaste och finaste musikkulturen?

Svenska folket anses vara musikaliskt som folk, men herr Morales har funnit, att de intellektuella ha föga eller ingen förståelse för musik, att de aftraheras af yttre och tillfälliga saker i ett musikverk, men sakna förmåga att med känslan omfatta hvad de höra. Och röstmaterial som skall utbildas vid akademien, är i flera fall så föga att göra af, att ingen må förvåna sig om resultatet blir medelmåttigt.

Det ser alltså ganska mörkt ut med musikkulturen i vår hufvudstad, anser herr Morales. Men en så kunnig och kultiverad musiker som han ställer naturligtvis stora fordringar på den musikaliska publiken.

För den som lefver så intensivt med i vinterns musiklif som herr och fru Morales är sommaren en välkommen hvila. Då bor familjen med de bägge barnen i en stuga vid sjön Mjörn i Västergötland, där utom musiken trädgårdsskötsel, särskildt rosenodling, fyller ut hviloliden.

ETH. K.

Iduns Julnummer

— Till salu i boklädor och tidningskontor. —
Pris 1 kr. 50 öre.

Ur det intressanta innehållet märkes en rikt illustrerad skildring af d:r Carl Forsstrand: *Ett sekel på Sveriges tron*. Dessutom finnes bidrag på vers och prosa af Fredrik Vetterlund, Ernst Lundquist, Pär Lagerkvist, Bo Bergman, Marika Stjernstedt, Ludvig Nordström, Anna Wahlenberg, Teresia Eurén, Anders Eje. Illustratörer: Torsien Schonberg, Edv. Berggren, Ingeborg Uddén, Arthur Sjögren, Bertil Lybeck, Jenny Nyström, David Ljungdahl, Erik Nordström.

En julhistoria. • Alf Fanny Flving.

GENOM FÖNSTRET SYNTES INTE MYCKET af galan, ty därute rasade yrvädet med en energi, som om det tänkte begrafva hela den lilla småstaden.

Midt på golvet i salongen stod ett långt, smalt bord, fullsatt med godsaker eller åtminstone med kvarlevorna af något, som för en stund sedan varit det. Bålen med vinglög stod halfdömd, och de stekta äppelna hade försvunnit så när som på ett enda och på kärnhusen, hvilka lågo kvar och höllo sällskap med pyramiderna af nötskal och torra russinkvistar på tallrikarna.

Brasan i den gamla rosiga kakelugnen låg i själafåget. Endast då och då flämtade den till, och ett svagt rödt sken flaxade ut öfver rummet.

Kring bordet hade samtalet också börjat bedarra. Ibland kom en fråga eller en replik, men utan större lifaktighet. För det mesta var det tyst.

"Usch, hvad vi har ätit," sade plötsligt en röst. Det var majorskans.

"Snälla Kajsa, kom ihåg, att det är du, som är värdinna." Majoren drog på munnen.

"Ja, jag vet, att det kanske låter ohyfsadt, men hvad ska man säga? Där af hjärtat är fullt —"

"Du menar magen," sade kaptenskan ur djupet af en antik länstol.

"Jag tycker, damerna ä' en smula materialistiska," anmärkte doktorn, som satt borta vid kakelugnen och bolmade på en cigarr.

"Man kan väl inte bli annat, så mycket mat som man sätter i sig. Kan någon förstå, hvarför man prompt ska äta så oerhördt om jularna?" frågade majorskan.

"Det gör man, för att man är glupsk, och för att man har gått och varit civiliserad hela året."

"Hvad i all sin dar menar du?" Majorskan såg frågande på doktorn.

"Jag menar, att människan är ett rofdjur, och vid vintersolståndet tar själen af sig snörlifvet, så att säga, och låter kroppen följa sin natur. Någon gång måste man göra det, förstår du, andas ut lifet från all finheten. Och när traditionen nu ger en lof att äta så mycket fläsk man vill i fjorton dar, så äter man."

"Usch, hvad du är krass," sade doktorinnan, men påfallande lojt.

"Ja, det var gräsligt," instämde kaptenskan lika lojt. "När det är jul, skulle man bara säga vackra saker, såna, som folk säger i julberättelserna."

Det var alldeles tyst en liten stund kring bordet. Doktorinnan spelade piano med fingrarna mot stolskarmarna. Majoren gäspade ett tag, som han trodde obemärkt, och doktorn snoppade en ny cigarr. Majorskan satt och tittade ut på snöyran. Den såg så egendomligt kompakt ut. Det var som om någon hållit ett fång af snö mot fönsterrutorna och sakta rört det af och an. Plötsligt skrattade hon till för sig själf.

"Snälla Karin, har du tappat förståndet?" kom det ur länstolen.

"Nej, men ä' propos julberättelser, säg mig uppriktigt, är det någon här inne, som anser, att jag är en alldeles ryslig ragala?"

Doktorn lutade sig fram och lade ifrån sig radérkniven, som han snoppat med, på bordshörnet.

"Jag tycker inte om, när folk börjar skratta för sig själfva och göra besynnerliga frågor."

"Eller att Ernst och jag har så usla affärer, så vi måste gå till handgripligheter mot våra kreditorer och mot små barn?"

"Snälla Karin, hvad är det egentligen åt dig?" Doktorinnan satte sig upp i länstolen.

"Ja, det undrar jag med," sade kaptenen.

"Kan ni svära på, att ni inte tror det, om ni också skulle få höra det?"

"Hvem skulle vi få höra det af?" frågade doktorn.

"Om du reser ner till Österköping och ber om upplysningar om oss, så får du nog höra någonting. Så vida det inte har varit någon ändå större skandal där sedan dess, som har ställt oss i skuggan. Det är ju femton år sedan vi bodde där."

"Skandal? Om er?" Doktorinnans röst lät starkt tviflande.

Majorskan nickade.

"Var lugn för det, som kokerskan säger. Det var en ryslig skandal. Jag drömmer om den ibland, och då brukar jag vara kallsvettig, när jag vaknar."

"Nej, söta du —"

Majorskan sjönk tillbaka litet i karmstolen.

"Det är egentligen en förfärligt märkvärdig historia. En djup historia, skulle jag vilja säga. Om jag vore författare, skulle jag vara väldigt glad åt idén. För ingen skulle kunna hitta på en sådan historia — hur det gick, menar jag. Så styf författare finns inte."

"Om du sitter på det där viset, kastar jag nötknäpparn på dig," sade doktorinnan.

"Ellen kan aldrig vänta på en skandal," kom det från doktorn. "Hon skall ha den ögonblickligen, annars blir hon farlig."

"Jaså, ja, då skall jag väl inte reta dig. Men ni förstår, att det här är historien om en välgärning på julafton, så det är egentligen en riktigt vacker historia. Från början åtminstone. Ni har väl hört det där uttrycket: Gud älskar en glad gifvare?"

"Jaa," sade doktorinnan.

"Det är alldeles fel."

"Hur kan du påstå det?"

"För att jag vet det. Somliga gifvare älskar han inte, eller också kan han dölja sina känslor skickligt. Ni ska veta, att jag gjorde en välgärning en gång."

"Gjorde du?"

Majorskan nickade åt kaptenskan.

"Ja, men du ska inte låta så förvånad. Kom ihåg, att jag har bjudit dig på middag."

"Berätta nu, innan det blir något upptråde," sade doktorn.

"Jo, det var så, att vi bodde i Österköping i fyra år, strax vi var gifta. Ja, det måtte ni väl veta, för resten. Och en gång var det julafton —"

"Bara en?" Frågan kom från kaptenen.

"Ja, bara en, som jag räknar. De andra var vanliga julaffnar, men det var bara en, som åstadkom skandal. Det snöade, så ni kan inte tänka er —"

"Är det skandalöst, att det snöar, då?" frågade doktorn.

"Tig. Men det snöade verkligen fullkomligt gement. Alldeles som i dag, yrde som jag vet inte hvad. Och kallt var det, bortåt trettio grader. Man kunde inte öppna fönstren på morgonen, för de hade frusit fast."

Med detta nummer följer Iduns julnummer till samtliga prenumeranter.

Skandalen började just med, att jag stod vid sängkammarfönstret och försökte öppna det —"

"I en skandalös toalett," sade kaptenen frågande.

"Nej då, visst inte. Skandalen var inte alls så banal. Jag var tvärtom förfärligt påklädd, det vill säga, inte förfärligt, utan absolut förtjusande klädd. Jag hade en ljusblå morgonrock med speisar. Så fin har jag aldrig varit hvarken förr eller senare. För vi va' ju ganska nygifta, så Ernst tittade inte på begge sidor på hushållspengarna."

"Tackar," sade majoren.

"Och så åt han sillpudding, så man kunde, som sagdt, vara ganska snygg. Nå, jag stod där i min ljusblå och försökte öppna fönstret, och medan jag gjorde det, kom jag att titta ut på gatan —"

"Högst egendomligt." Anmärkningen kom från kakelugnen.

"Var nu snäll och låt mig få tala i fred. Och på gatan fick jag se någonting, som gjorde mig riktigt upprörd. Ni ska komma ihåg, att det var julafton — Nå, hvad tror ni, jag fick se komma larfvande genom snön, i drifvor som räckte honom ända upp till magen?"

"Vi förs ju inte tala," sade doktorn.

"Behöfs inte heller, för jag frågade bara för att öka spänningen. Jo, jag såg pojken, som brukade komma med mjölken om morgnarna. Det var en liten en, och han såg ohyggligt blåfrusen ut. Och så han knogade där i snön med två väldiga kopparflaskor — vet ni, jag blef nästan gråtfärdig. Ni ska tänka på, att klockan var bara åtta, och det var verkligen ett rysligt väder. Jag tror, jag stod och tittade på honom i fem minuter, och så socialistisk har jag aldrig känt mig. Jag tänkte på, att här stod jag, fullvuxna människan, i ett varmt och fint rum och hade nyss stigit upp ur en härligt mjuk säng och behöfde inte sticka ut näsan, om jag inte ville. Och där kom en liten fattig unge och släpade och drog på två tunga flaskor i ett sådant väder. Och hade kanske fått släpa i flera timmar —"

"Usch ja, det där har jag också tänkt på ibland," kom det ur länstolen. "Jag förstår precis, hur du kände det."

"Ja, gräsligt var det. Och nere i stan någonstans stod förstas mjölkskjuisen med kusen och en fattig frusen hästkrake. Vet ni, jag tyckte, att jag riktigt ville gråta, så jag störtade ut i köket —"

"Fattar inte sammanhanget?" sade doktorn frågande. "Skulle du ut för att gråta i vattenledningen?"

"Fy dig. Nej, men jag ville göra pojken litet glad. Först fick han kaffe, en tekopp full, och så stoppade jag honom alldeles kloitrund med saffransbröd i hvarenda ficka, när han inte fick rum med mer i magen. Men så tyckte jag, att jag riktigt skulle sätta prickén öfver i. För ungen såg verkligen glad ut. Så jag gaf honom två kronor och sa, att den ena kronan skulle han ha själf, men den andra skulle kusen ha. För kusen skulle väl också ha någon liten uppmuntran. Det var verkligen ett rysligt väder —"

"Nå, men hästen då, fick han ingen päng?" frågade kaptenen.

"Han fick en kaka bröd, åtminstone skickade jag en med pojken. Och naturligtvis fick han den —?" Majorskan talade litet dröjande, som om hon kommit på en tanke.

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbelyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker LUND.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Prima Nysilfver

Praktkatalog gratis och franco Stockholm och Göteborg.

Boulevardier och viking.

"Det var ju före kriget, så pojken åt naturligtvis inte hårdt bröd."

"Nå?" sade doktorinnan utan att fästa sig vid det dröjande i tonfallet.

"Jo, ni kan tänka er, att pojken var glad. Ogonen riktigt sken. Det var en söt liten pojke, det hade jag alltid tyckt, men när han stod där midt på köksgolfvet, såg han ut som en ängel på ett julkort. Det var någonting riktigt förklaradt i ansiktet på honom. Jag kände mig förfärligt nöjd med mig själf. Jag tyckte, ingenting var så härligt som att göra godt —"

"En riktigt vacker liten julberättelse," sade dokorn halfhögt.

"Vacker? Vänta, ska ni få höra. Nå, pojken bockade sig så där en nitton gånger, och så tog han kopparflaskorna och gick. I dörren vände han sig om och sa: Vill tant köpa en liter grädde, så kan jag nog skaffa tant det, för kusken har en liter tjock, det vet jag —"

"Jag fattar inte —" sade kaptenen.

"Det var annars absolut omöjligt att få någon tjock grädde, förstår du. Vi hade fått bara en half liter till jul, fast vi hade tingat på förhand. Om du inte vore karl, skulle du begripa, så glad jag blef. Jag tänkte lyst: Nu börjar vår Herre redan ge mig räntan på mina två kronor. Moster Agnes sa' allid, att den som ger åt den fattige, får sjufaldt igen."

"Nå, fick du det?" frågade kaptenskan.

"Jag fick, ja, men det kommer senare. I alla fall skubbade pojken ner efter en liter tjock, härlig grädde, och den kostade en och femtio. Men ni förstår, att jag var inte van vid att göra några goda gärningar så där ur hushållskassan, så jag kunde inte låta bli att fråga, om kusken hade tyckt om kronan."

"Nå?" kom det från dokorn.

"Jo, då, sa' pojken, Andersson blef så glad, så."

"Och sen?" frågade kaptenskan.

"Sen gick julen, och jag tänkte verkligen inte på de två kronorna — om ni tror mig eller inte — förrän på nyårsafton. Då kom kusken upp med mjölken själf, och jag var händelsevis i köket. Men han såg ut precis som han brukade, och det tyckte jag var märkvärdigt. När han hade fått en hel krona —"

"Obegripligt," kom det från kaptenen. "Om folk gaf mig en krona i dricks, skulle det synas på mig med detsamma."

Majorskan höllte litet med fruktkniven.

"Jag måtte inte passa till välgörenhetslant, för vet ni, jag tyckte, det var riktigt ohyfladt gjordt af karlen, att han inte tackade. Men jag sa' naturligtvis ingenting, för man ska ju låtsas ha takt. Och jag tänkte, att han kanhända inte hade uppfattat riktigt, att det var jag, utan trodde, det var någon annan. Och det gjorde ju egentligen ingenting, fast det naturligtvis var försmädligt. Men vet ni, när han kom igen dag efter dag och ingenting sa' — för pojken hade alldeles slutat upp med att komma — så började det liksom gro litet i mig. Jag tyckte, att när man visar sig vänlig, så, och ger dom en krona —"

"Så borde det egentligen komma i tidningen," ifyllde dokorn.

"Var inte gemen. Så när jag var i köket en morgon, när han kom, så kunde jag inte tåga för mitt lif. Men jag ville inte vara burdus, utan jag började med att fråga så här: Jaså, kusken kommer själf med mjölken? Hvart har den där lilla rara pojken tagit vägen, då? Och vet ni, hvad han svarade?"

"Någonting mindre elegant om pojken?" sade dokorn frågande.

"Jo, var säker. Men hur kan du veta det?" (Forts.)

Fredrik Nycander vid 50 år.
Olof Ekstrand foto.

DET FANNS EN tid — den är nu ganska aflägsen — då östra allén i Kungsträdgården var det flanerande Stockholms promenad- och mötesplats under middagstimarna och då själfva staden hade en prägel af bonhomie och idyll. Bland de trogna flanererna syntes en ganska fager yngling med små välputsade mustascher och ett dekorativt skaldehår, ofta i sällskap med någon af Dramatens skådespelare eller med Figaros elegante Jörgen. Den unge mannen var poet, journalist och gryende dramatisk författare och hette Fredrik Nycander. Han hade redan då många järn i elden, ty han ville så mycket, som det heter i Mäster Olof, och han kunde också en hel del. Han var ett stycke bohème

af den älskvärda skolan, men hans älskvärdhet blef efter hand åtskilligt afborstad i Figaro, där han skref teaterkritik, som kunde både svida och bita. När han slapp lös från journalistiken, blef han god igen, blef uteslutande lyriker och en fin sådan dramaturg, rönande dramaturgers vanliga lott att bli både spelad och refuserad. Äfven skådespeleriet har han pröfvat för att med en gammal vis kunna säga: intet mänskligt är mig främmande. Nu fyller han 50 år den 19 dennes och nu har han enligt sin egen försäkran funnit sin lufsuggift: att skildra sin hembygd, Bohuslän, i urtid och nutid. För den lokalpatriotiska gärningen åtnjuter han ett välförtjänt stipendium, och första delen af "Ranrikes runor" är det hittills synliga resultatet af hans verksamhet som historisk-romantisk bygdeskildrare. Vi skola återkomma till boken i ett annat sammanhang, lämnande härmed ordet åt femtioåringen själf, i det vi önska honom ett hjärtligt: lycka till under det nya halfsekle!

JAG SITTER LUTAD OFVER SNORRE Sturleson, då det ringer. In sliger en ung herre, klädd i redingote, stockholmsk boulevardtyp från sekelslutet.

Litet förvånad, bjuder jag honom sitta ner. Han småler och frågar:

— Känner du inte igen mig?

Jag fixerar honom skarpt — lätt blaserad min, spetsiga, välvärdade mustascher, något sensitivt öfver hela figuren.

— Du är något lik mig, fast yngre, vekare. Jag misstänker starkt —

— Att jag är du.

— Välkommen, Don Diego! Hvad vill du?

— Jag vill påminna dig litet om ditt förflutna lif.

— Nej, låt bli! Jag har nog med det närvarande. Man skall inte rota i sig själf.

— Ja, men du fyller ju 50 år.

— Ett oomsägligt faktum. Men jag har fullt upp med arbete. Som du ser, hänger jag öfver Snorre. Saxo står där i hyllan. Alla möjliga urkunder rada sig, nordisk saga och historia, skandinavisk arkeologi. Jag håller på med en ny del af "Ranrikes runor".

— Jag har inte sinne för nordisk forskning.

— Vet det, du mitt tidigare jag. Du sysslade bara med din samtid, det aktuella. Du var teaterkritiker, conférencier, kåsör, i spalt, på überbrett, varieté.

— Det var roligt, stundom nödvändigt, för kassans skull. Jag lefde bohémelif, ville inte slita ut mig i pressen.

— Dagspressens Grottekvarn, ja! Många diktare söndermalas i den. Nog blir mjölet kulturbröd, men det är i alla fall synd om offren. I Figaro var du ändå —

— Redaktionssekreterare, ja! En spiritu-ell avisa, en boulevardmakt, tack vare Jörgens kvickhet och fenomenala arbetsförmåga. I flera år var jag hans "medsnille", satt på premiärerna, kritiserade, fick vänner och fiender, allt efter beröm och klander. Stack med värjan, gaf nåd, såsom plikten bjöd. Som du vet, betyder Diego värja.

— Spansk var du, gengångare ur Cid.

— I spanska Figaro! Nå, Jörgen och jag skildes åt, jag debuterade som skådespelare. Jag älskade teatern, såg i den en kulturanstalt, ett konstens tempel. Thaliatjänsten var mig helig.

— Jo pytt! Den är yrke, min vän. Sällan ländes en klar offerlåga på Thalias altare. Templet har blifvit verkstad. Då äro de riktiga kyrkorna bättre. Där predikas den religion, vi behöfva.

— Är du religiös?

— Det är alla människor, men få våga erkänna det. Mitt hem var religiöst. Utan tro gör du ej din rätta gärning. Min släkt började med präster, sedan kommo militärer. Jag älskar orgel och trumma.

— Är du fosterländsk?

— Det framför allt i en tid, då det gäller nationernas existens. För Sverige mitt lif, min dikt! Men du var föga fosterländsk, du lefde före storsvenskhetens uppsegling. Och den musik, du älskade, var kaféorkestern och vårpositivet i Haga.

— Jag var barn af min tid. Det var slutsekel, nysekel. Stockholm var nöjenas stad. Vi njöto af tillvaron, ingen världsbrand hotade.

— Sant. Nå, hvad läste du?

— Tidningar förstås, och så de moderna romanerna.

— Jag hinner knappt med en tidning. Luntorna ropa på mig. Hos antikvariatgubbarne finner du mig, där frässar jag. Hvilken skillnad på litteraturen förr och nu! De gamla författarne hade djup och grundlighet. Man

Fredrik Nycander i bohème-åren.

Ett märkligt dalatempel.

är så trygg i deras sällskap. Och volymer-
nas gedigna yttre motsvarar innehållet. Nu
lefva vi i godtököpsböckernas tid. Slarf och
ytlighet. Ja, det finnes undantag, förstås.
Men alla dessa efemära alster, som ligga
på diskarne! Och hvilka schablon-utstyr-
slar! Men ungdomen slukar den nonchalant
serverade kosten. Den får sin nobla upp-
fosfran af skurkstreck och rafflande sensa-
tion. Och ändå finnas våra härliga nordiska
sagor, vår spännande, epokgörande historia!
Det är lektyr, som stärker och förädlar.

— Du är idealist.

— En man utan ideal är ingenting värd.
Utan entusiasm är man en strunt. Hur var
det i det fallet med dig?

— Jag famlade mig fram, sökte en upp-
gift, trodde, att jag skulle finna den på sce-
nen. Erbjuds engagemang, tog det, reson-
nerade i Wilde- och Shaw-roller och andra.
Det var mycket nyttigt för mig. Jag var ju
teaterrecensent, teaterförfattare — nu fick
jag den rätta inblicken i mödan mellan ku-
lisserna, i rampens stränga kraf. Jag rekom-
menderar metoden åt våra kritici, som dö-
ma scenaristerna hårdt, men själfva aldrig
stått på den heta stenen.

— Du lämnade i alla fall teatern.

— Reklam- och applådsju-
kan, intrigspelet, jag blef led
vid detta. Också var det något
annat, mystiskt.

— Hvad då?

— Jag spelade i Finland, men
det drog åt väster. Hemläng-
tan!

— Sverige är bäst.

— Hem for jag, trots det
ekonomiskt lockande anbudet
att kvarstanna. I mitt eget land
ville jag arbeta. Framtiden var
materiellt oviss, men jag kun-
de inte annat.

— Förstår du hvad detta
var? Det var jag, som växte
fram ur dig. Idealisten segrade.
Signaturen efterträdades af
namnet — namnet, som förut
grott i lyrik och novellistik. Din
roll var utspelad, din typ ut-
tjänad. Ett nytt skede började
— mitt.

— Så var det nog.

— Ryggen mot inneteatern, ansiktet mot
utetatern! I Valhalls klippsal vid Lysekil, i
Carlstens fästning på Marstrandön, på berg-
vidder, i dalsänkor begynte jag spela. Scen-
vanan kom mig väl till pass, diktaren för
bräderna, som alltid fann dem för små, an-
dades ut, när hans dramatiska gestalter

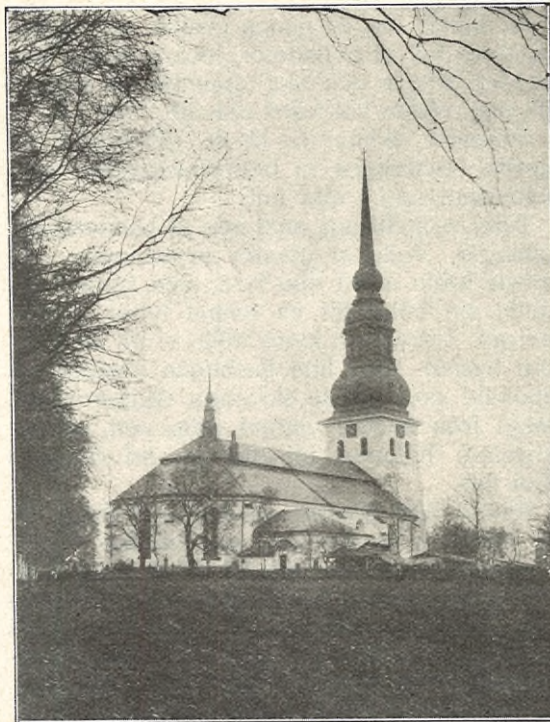
JULGÅFVOR TILL

FRAN KVINNOFÖRBUNDETS FÖR
Sveriges sjöförsvare styrelse har Idun
mottagit ett behjärtansvärdt upprop, ur hvilket vi
anföra följande:

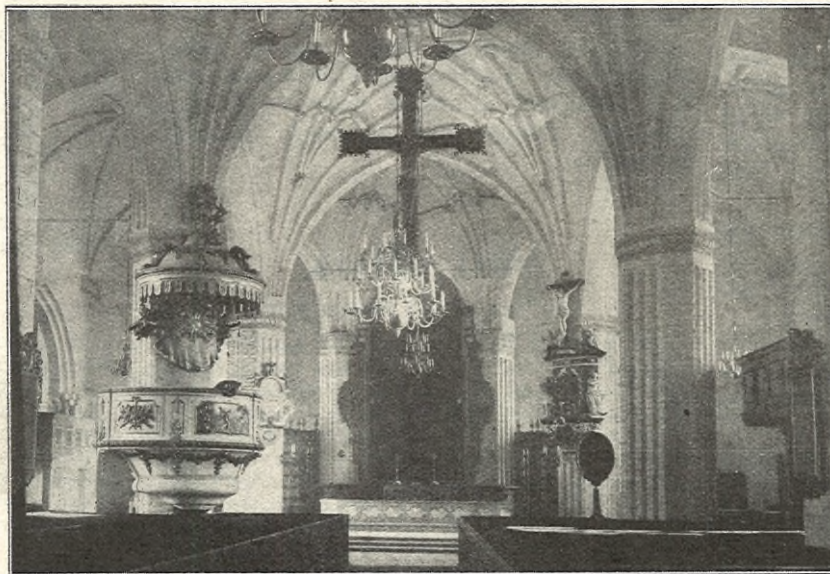
Liksom förra året komma vi äfven i år med en
uppmaning till Sveriges folk att gifva en julgåfva
till vår käcka och orädda neutralitetsvakt, hvilken
nu på fjärde året oafslätligt vaktar vår kust för
främmande intrång och så vidt sig göra låter ren-
sar våra farvatten från minor och underlättar in-
förandet af lifsmedel och andra förnödenheter.

Under det att vi här hemma få fira julhögtiden
under visserligen för de flesta knappa och be-
kymmersamma, men dock jämförelsevis lugna för-
hållanden, måste de för vår säkerhets skull ligga
redo att gifva sig ut på sin farouppfyllda färd, och
vi äro därför öfvertygade att det finns många som
både kunna och vilja uppmuntra besättningarna
på våra jagare och torpedbåtar, hvilka ha den
trägnaste och mest ansträngande tjänstgöringen,
med en juldagsning och en gåfva.

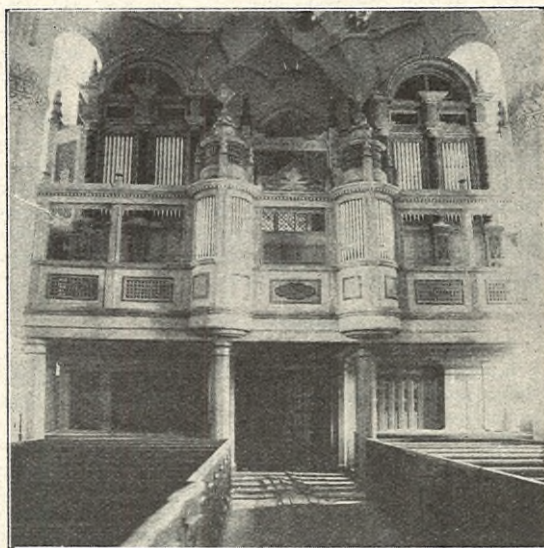
I anseende till försvarade kommunikationer och

Stora Tuna kyrka, som nyligen invigts efter en genomgripande restaurering.

Predikstolen och högkoret i Stora Tuna kyrka.

Orgelläktaren.

vandrade i forntidsdräkter under bar him-
mel.

— Denna utveckling var säkert logisk.

— Ja visst, min vagga stod vid väster-
hafvet. I Uddevalla står mitt födelsehus
kvar. På Åby, det undersköna Hvitfeldtska
godset, förflöt min barndom. I Bohuslän har
jag min rot. Hvad var naturligare än att
hembygden skulle få mitt mannajag!

— Du är lycklig då?

— Lyckligast i hembygden, om somrarna,
i kretsen af mina landsmän — helst en vac-
ker kväll på berget vid Gullmaren, då Vik-
arvet håller ting och vi gemensamt hylla vår
minnesrika provins.

— Apropos arf! Har du närmare reda på
stamträdet?

— Vår släktforskare är en samvetsgrann
man. Han upplyser, att det sträcker sig ända
till Harald Hårfager.

— Det är väl misstag.

— Hvarför det? Utredningen är gjord med
ledning af Svenska Ättartal. Som bekant
var Harald Hårfager en senfödd ättling af
Ynglingarne, och Ynglingarne stammade från
Oden. Alltså, min käre Don Diego, stam-
mar du från Oden!

— Det är ju löjligt.

— Att vansläktas så som du
gjort, ja. Nu måste jag för-
sona ditt lif, som var fyllt
af bagatellernas nutidsanda,
genom att återgå till fornlida
heroism och med diktningssåd
fröjda hjälteskuggorna.

— Gör du det, jag är ur sa-
gan.

— På stamtaflan stå de stora
namnen ristade — Harald
Hårdråde, Olof Kyrre, Magnus
Barfo, Sverre, Håkan den
gamle. De styrde alla den då
norska provins, där jag föddes.
Jag älskar dem, jag skildrar
dem. Ja, nu måste du gå, jag
skall arbeta.

— Kör du ut mig?

— På ett vänligt sätt.

— Skäms du för mig?

— Visst inte. Du var min

nödvändiga förtid. Du sökte, jag fann.

— Tror du inte, att man söker hela lifvet?

— En gång finner man, och då gäller det
att hålla fast fyndet till människornas from-
ma. Allvar-vill det till. Du var lek och oviss
fraktan. Du började, jag fullbordar. Vi skil-
jas i förståelse. Farväl, min vän!

FREDRIK NYCANDER.

FLOTTANS GOSSAR.

fartygens växlande förläggningssorter kunna inga
andra gåfvor än penningar ifrågakomma, men så-
dana bidrag mottagas med tacksamhet af under-
teknade infill den 18 december.

Stockholm i december 1917.
Kvinnoförbundets för Sveriges sjö-
försvare styrelse.

Antonie Reiffig, ordförande, Sturegatan 24. Anna
Balck, v. ordförande, Strandvägen 17. Coralie
Elliot, sekreterare, Rådmansgatan 8. Malin Un-
ger, kassaförvaltare, Strandvägen 1. Maria An-
ckers, Skeppsholmen 3. Maria Borgström, Kungs-
holmstorg 8. Lizinka Dyrssen, Skeppsholmen 2.
Elisabeth Ekelund, Djursholm. Elin Ericson, Val-
hallavägen 93. Ellen Fallenius, Jungfrugatan 6.
Ellen Isberg, Osby, Djursholm. Elin Linder,
Djursholm. Annie Lindman, V. Trädgårdsgatan 7.
Ellen Richert, Hjorthagsvägen 13. Hilma Wester,
Narvavägen 27. Essie Wrangel, Vaxholm.

För Karlskronafilialen:
Dika Lagercrantz, ordförande. Elsa Fröding,
sekreterare. Wilma Liljewall.

Idun 1918.

Den svenska familjetidningen. Intressant. Litterär. Aktuell. Prenumerera genast!

I Guanchernas* grottor.

AF ROSA NORDENSKJÖLD.

VI HADE GIFVIT OSS AF PÅ NÅGRA dagars utflykt till Icod, en engelska och jag.

Icod är en förljusande gammal stad på nordsidan af ön. Högt uppe på sluttningarna ligger den. De små sammangyttrade husen med gråmossiga eller rödaktiga tegeltak se ut att vara från hedenhös. Drakblodsträd — bland dem ett af de största på öarne — sträcka sina underliga kronor upp öfver taken och inne på gårdarna prunka ståtliga orangeträd och en mängd af blommor.

På bergen bakom stå de mörka pinjeskogarna vakt och ofvanför höjer sig dominerande och majestätisk Pico de Teide, täckt af bländhvit snö.

Fusi-Jama och Japan! Gång på gång finner man motiv som slående erinra om hvad man sett och hört från den delen af världen.

Nedåt hafvet sträcka sig väldiga bananplanteringar och där de sluta kasta sig kliporna brant ned i vattnet.

Här i berget ligger guanchernas begravningsgrottor. Jag önskade ifrigt se platsen, ty det rann ju enligt sägnen en droppe nordiskt blod i guanchernas ådror. Vinddrifna vikingar lära kommit till öarne och blandat sig med folket där; ljusst hår och blå ögon kännetecknade deras ättlingar.

Så gåfvo vi oss åstad dit ned en dag. Tätta snår af euforbior och allehanda växter täcka de skrofliga sluttningarna och djupt nedanför som små leksaker synas båtar och hus nere i den lilla viken Puerto de San Marcos.

Det var ganska svårt att ta sig fram till grotternas mynningar. Vi fingo hasa och kläffa i en god del på stupen med utsikt att rulla ned och bryta nacken om vi slunto.

Vår spanske hotellvärd, försedd med en liten fotogenbliga, var den egentlige vägvisaren. Efter en stund slöt sig till sällskapet två halfvuxna pojkar och en arbetare.

Deras hjälp var välbehöflig, ty grottans mynning låg på en afsats öfver manshöjd från stigen, dit vi damer omöjliga kunnat laga oss upp ensamma. Spanjorerna däremot slunko fram som ödlor, men så voro de tre arbetarna också barfota.

Så stodo vi i "hålans" skymning. Bakom oss grottans ingångshvalf, som tycktes mynna rakt ut i luften, hvilken bländhvit darrade af sol och värme.

Framför oss en stor håla som med sitt svarta svalg tycktes leda rakt till bergets innandöme. Gröna, slippriga stenar rundt på marken, block slängda huller om buller och spridda öfverallt. Mellan dem delar af hvad som en gång varit människor. Bitar af skallar bakom hvilka tankarna för länge sedan slocknat, kotor och ben af människor, hvilka en gång, liksom vi lefvat och njutit af det varma solskenet, af lifvet och tillvaron. Man kunde blifvit filosof i den hålan.

Vidare inåt vandra vi. Dagsljuset slocknar, blott den lilla bligan visar väg. Så vandra vi en stund, tills gången slutar i tvenne små smala tunnlar, dem guancherna användt som förbindelseled till en grotta på andra sidan berget.

För oss, sena fidens barn, var det omöj-

*Guancher = Teneriffas urbefolkning före spanjorernas eröfring af ön under 1400-talet. De tyckas hafva varit ett i allo sympatiskt släkte, stora, välväxta och med högt stående rättsbegrepp — högre än deras eröfrares i flere afseenden.

Så t. ex. kunde deras "adelskap" ej ärfvas, utan måste förvärfvas genom att visa sig besitta vissa dygder. Bland dessa var att aldrig ha sagt en lögn och aldrig ha förfördelat en kvinna.

Beträffande sina döda, brukade de balsamera dem och sy in dem i höljen af getskinn, hvarefter de oftast placerades i grottor i bergen.

ligt ta sig fram den vägen och vi återvände ut till dagsljuset.

Nedanför låg en annan grotta. Äfven den lär vara full af benknotor, men som det fordrades stegar och stor apparat att komma till den, rådde vår värd oss att afstå.

Däremot skulle vi få se ytterligare en grotta, visserligen ej begravningsplats, men intressant nog i alla fall.

Efter en klättring, med nog så humoristiska poängar, stodo vi utanför mynningen. Vi måste kräla in på alla fyra, men sedan vidgade sig hålet till en tunnel tvärs igenom berget. I drygt en kvart höllo vi på att vandra framåt. Den lilla ljusbligan kasiade ett spöklikt sken på de skrofliga väggarna och tåket från hvilket vattnet dröp ned, understundom hotande att släcka vårt stackars lilla ljus.

Ibland blef gången så låg och trång att vi måste huka oss ned och nästan krypa, ibland vidgade den sig till hvalf, höga som en kyrkas skepp. Luftan blef tung och däfven, midt under berget tyckte man sig knappt kunna andas. Det var som att blifva lefvande begraven under många tusen ton sten.

Tysta och underliga till mods gingo vi vidare, medan stegen ekade doft och ihåligt.

Slutligen började trycket lättas och långt borta, högt öfver våra hufvuden syntes en hvit punkt — dagsljuset.

Efter en klättring brant uppför kullerstenar stodo vi åter i det fulla, varma, härliga solskenet på andra sidan berget, och lämnade dödens och mörkrets boningar bakom oss.

Vårt julbak.

För Idun af IDA HÖGSTEDT.

DET FINNES NOG KNAPPAST NÅGON HUSMODER i hela landet, som ej sedan veckor tillbaka med oro tänkt på det stundande julbaket. Och har det funnits någon möjlighet har hon också veckor i förväg "nättat" på mjölransonen och med klok utdrygning blandat potatis i brödet och däriinom kunnat ställa undan ett eller flera hekto hvetemjöl, och kanske också något rågmjöl. Tyvärr vet jag alltför väl, att i många familjer med växande ungdom och med strängt kroppsligt arbete sysselsatta personer, detta har varit hart när omöjligt. Men det är att hoppas, att för dessa senare "allt dock reder sig", och att ingen människa i Sveriges land må blifva utan sin julbulle eller några pepparkakor — hur det går med smörbakelserna och klenäterna blir en annan fråga; i nödfall få vi hitta på något slags surrogat för dem eller i värsta fall få vi vara dem förtutan en gång.

Här nedan skall lämnas några recept å diverse bakverk, hvilka jag hoppas att Iduns läsarinor böra finna fullt afpassade för den kritiska dyr- och bristtid vi nu lefva uti. I skrivande stund finnes visserligen hvarken de utlofvade grynen, sirapen m. m., men man har så godt som säkra förhoppningar att dessa hvilken dag som helst blifva tillgängliga i handeln.

Jullimpor i dyrtid.

3 l. kokt varm potatis, 2½ l. groft rågmjöl, ¾ l. hvetemjöl 60 gr. jäst 1¼ tsk. salt, 1 dcl. dricka (eller mjölk), 1 dcl. sirap, 1 msk. fenkol, (1 msk. pomeransskal), 1 msk. flött.

Den varma rifna potatisen, större delen af rågmjölet, saltet och den i den ljumma mjölken (eller dricka) upplösta jästen blandas till en smidig deg. När degen jäst upp inarbetas den tillsammans med den med flottet ljummade sirapen, kryddorna samt resten af rågmjölet jämte hvetemjölet. Degen arbetas först i fatet och sedan på bordet och när den är fast, blank och smidig lägges den åter i fatet att jäsa upp. När den jäst till knappast dubbla storleken utbakar man aflånga limpor, hvilka läggas på dubbla bakdukar att jäsa. När limporna jäst upp läggas de på smorda plåtar, nu med undre sidan upp och få jäsa en stund till. Öfverpenslas med ljumt vatten och insätts i ordinär ugn att ej för häftigt gräddas eller omkr. 1 å 1¼ timma. Öfverpenslas med vatten ett par gånger under gräddningen. Dessa limpor smaka bäst ett par dagar gamla. Anm.: Dessa bröd kunna äfven med fördel gräddas i formar men behöfva de då endast

en omarbetning då sirapen etc. sättes till genast då degen göres.

Halfäkta saffransbröd.

1 l. morötter, det inkokta spadet däraf (omkr. 3 dcl., 1 dcl. tunn grädde, 3 å ½ l. hvetemjöl (omkr. 1½ kg.), 3 msk. flött, 2 dcl. socker, kardemumma, rifvet citronskal, 1 litet paket saffran å 10 öre, 600 gr. jäst. (Mandellessens). Morötterna skrapas och kokas mjuka; spadet inkokas till omkr. 3 dcl. Morötterna drivas genom purépress och i dessa jämte morötsspadet inblandas af hvetemjölet så mycket tills det blir en stadig deg, vid hvilkens arbetande man äfven jämte jästen tillsätter det lätt torkade och söndersmulade, och i den ljummade grädden upplösta saffranet. Degen öfvertäckes och får jäsa. Flottet (eller smöret) röres med sockret, kardemumman, citronskalet och 5 droppar mandellessens och arbetas i den väl uppjästa degen jämte mera hvetemjöl, tills den sedan på bakbordet arbetade degen blir smidig och fast och släpper händer och bord. Får åter jäsa hvarefter degen utbakas i kakor, kranrar, kringlor etc., hvilka få jäsa upp på plåtar. Gräddas i god ugnsvärme och bestrykes före och strax innan brödet fages ur ugnen med mjölk. Obs. morötterna gifva brödet färg och sötna.

Enkla, goda pepparkakor.

2 dcl. sirap, 2 dcl. grädde, 2 dcl. hvitt eller gult socker, 2 msk. smör eller flött, 500 gr. hvetemjöl, 250 gr. rågmjöl, 1½ tsk. bikarbonat, 1 msk. ingefära, (1 msk. finhackade eller rifna pomeransskal), 1 tsk. nejlikor, ¼ tsk. kardemumma. (Kan uteslutas.)

Sirapen röres kall en ½ timme. Det skirade fettämnet röres jämte sockret, kryddorna och grädden hvori man väl upplöst bikarbonaten. Sist iblandas mjölsorterna. Arbetas på bakbordet och skulle degen vara för lös fages mera mjöl. Utkaflas tunn och gräddas genast, dock sedan man förut gräddat en kaka till prof.

Obs! Den exakta mjölmängden är svår att fullt tillförlitligt uppge, beroende på vårt nuvarande mjöls oberäknelighet. Äfven är det naturligtvis en fördel, om så mycket hvetemjöl som möjligt kan användas i st. f. rågmjöl.

Biskopsbullar.

1 dcl. smält smör, 1 dcl. strösocker, 3 dcl. hvetemjöl, 1 dcl. ångpr. hafregryn, 20 st. rifna sötmandlar, 5 st. rifna bittermandlar, 2 tsk. jästpulver. (Möjligen 1 msk. grädde om degen skulle kännas alltför hård). Smöret röres 15 min. med sockret och hafregrynen. Den rifna mandeln tillsättes och sist de med jästpulvret siktade mjölet. Utbakas genast till mycket små bullar, hvilka raskt gräddas i god ugn. Tillses noga att bröden ej brännas.

Klenäter.

3 äggulor, 2 hvitor, 2 msk. grädde (eller god mjölk), 4 msk. smält smör, 4 msk. socker, ½ msk. citronsaft, rifvet skal af ½ citron, 300 å 325 gr. hvetemjöl. Flottyr att koka klenäterna uti. Alltsammans arbetas till en smidig deg, som hvilat ett par timmar och därefter kaflas ut tunn. Med bakelsesporre skäres ut sneda rutor i hvilkas midt göres en skåra genom hvilken en snibb af kakan drages, så att denna får form af en skruf ungefär. Flottyr upphettas i en järnkastull och bakelserna kokas uti denna när en svag blå rök uppstår från flotturen.

Engelska julpastejer.

150 gr. rensad fin njurtalg, 150 gr. smör, 400 gr. hvetemjöl, 1 ägg, kallt vatten.

Njurtalgen befrias från hinnor samt stötes i mortel. Af den stötta talgen, det vispade ägget och mjölet göres en deg hvar till vatten tillsätts så att den blir smidig, men ej lös. Får hvila en stund hvarefter det tvättade och utklappade smöret inkafas som vid vanlig smördeg 5 å 6 gånger, med ungefär 15 min. uppehåll mellan hvarje gång.

Fyllning: 100 gr. njurtalg, 2 å 3 finhackade råa stora äpplen, 1½ dcl. stöfbröd, 2 msk. socker, ett par matskedar af någon söt sylt, ett par msk. torkade lingon eller blåbär i st. f. korinter och russin, 1 msk. cognac (eller citronsaft eller rosenvatten) ¼ tsk. nejlikor, 1/8 tsk. rifven muskot, ¼ tsk. kanel, ½ tsk. rifvet citronskal.

Njurtalgen hackas mycket fint med stöfbrödet, hvarefter allt sammanblandas noga och nedpackas i en glasburk. Användes vid behof, till större och mindre färtor, då enkel smördeg utkaflas, uttages med rundt mått, en klick af fyllningen lägges på midten hvarefter kakan dubbelvikes, tilltryckes väl och gräddas i god ugn. Serveras varma. Hålla sig länge goda men uppvärmas alltid.

För trettio silfverpenningar. ^{af} Finnie Åkerhielm.

EHURU FLERTALET PUNKTER PÅ MITT politiska program äro konservativa och några till och med reaktionära, är det icke fallet med alla. Jag är t. ex. motståndare mot dödsstraffet. Det är brutalt, vidrigt och osmakligt. Men skall det finnas — många klok man vidhåller ju att det är nödvändigt — och skall det beingas af den skada handlingen åstadkommer och af nedrigheten i motiven för densamma, då finnes det en brottsling för hvilken det borde vara själfskrifvet: lifsmedelsjobbaren.

Jag vill här icke uttala någon moralisk dom öfver jobberi i allmänhet, ehuru företeelsen långt ifrån är sympatisk; det vore ett alltför vidlyftigt kapitel att inlåta sig på. Men hvad jag vet är att det kan uppdragas en bestämd gränslinje mellan jobbaren som allmän typ och den medvetne, direkte jobbaren i lifsförnödenheter under en tid af allmän nöd.

Vid en ryktbar krasch denna höst talades det om en plan att uppköpa all i riket befintlig ull. Jag säger här intet om planens upphofsman; äfventyraren är äfventyraren, och han har ju dessutom försonat brottet med sitt lif. Men hvad skall man säga om den välbergade, som utan nödtvång och af oblandad vinningslystnad räcker sin hand till medverkan i en så djäfvulsk plan? Man tänke sig in i saken. Så mycket mer som tanken denna plan förutan i stor utsträckning blifvit verklighet; åtminstone har jag hört dem som något känna förhållandena säga, att priset på ylleveror icke utan profitlystnadens ingrepp skulle stigit så högt som det gjort. Det råder bränslebrist; knappt kan den bergade, än mindre den obemedlade, i vinter hålla temperaturen i sina bostäder öfver det minimum som tillåter mänskliga varelser att i den uppehålla lifvet. Knappheten i föda, särskildt bristen på fettämnen, bekymren för hvad vi ännu ha att vänta, depressionen i lynnet af ljusbristen under de långa vinterkvällarnes mörker — allt detta gör organismen mindre motståndskraftig mot kolden än den under normala förhållanden är. Under en sådan tid vill man medvetet fördyra ylleverorna!

Tänkom oss en fattig mor af arbetsklass eller medelklass. Ty äfven största delen af medelklassen är fattig i år. I den lilla lägenheten, som hon icke har bränsle nog att hålla varm — kanske är den i sig kall och dragig; de gamla och förfallna husen äro ju billigast — har hon en liten effåring. Huru

skall hon nu kunna hålla sin lilla Putte vid hälsa och lif? En liten varm tröja vore kanske räddningen, och hon går ut att köpa. Men ack — är det så dyrt? Ja, yllet har ju stigit så i år. Hennes längtande fingrar släppa det varma, mjuka plagget och hon frågar om det icke finnes något billigare? Med det snäfvä förakt som i våra butiker oftast möter denna fråga, kastas åt henne en flortunn tröja med glesa maskor, och hon går hem med den, missmodigt intalande sig att den kanske är varmare än den ser ut. Eller kanske är också den för dyr, och hon försöker med en gammal schal, som alltid glider af. Och de små händerna äro alltid kalla, och den stygga hostan vill inte gå bort, och — ja, hvarför berätta längre?

Historien kan varieras, och varieras utan tvifvel äfven, på så många sätt. Store brors tröja, som redan var för liten i fjor, är i år inte mer än jämnt stor nog åt lilla syster, som också skall börja skolan. Och han är ju större, han är ju pojke och skall väl vara mindre ömfålig, och så får han gå frysa efter den kalla natten till skolan i sin lilla tunna rock. Eller kanske det blir mor som får gå utan; kanske hon ändrar sin egen gamla tröja åt sin gosse, och värmer sig i de utkylda rummen med tanken att åtminstone han är varm. Sak samma är det med fillar, samma med strumpor; det är bara de tunna och dåliga, till hvilka den fattige i bästa fall kan sträcka sig. Ack, huru många grafvar skola icke bäddas före våren för ylleprofitens skull!

Och detta gör somligt folk för att bli miljonärer! Är det icke ofattligt, käre läsare? Skulle icke hvilken som helst af oss ge bort

en miljon, om vi hade den, med så lätt hjärta som man kastar en fjäderboll, för att bringa de små varma ylleplaggens pris i proportion till bekymmertungda mödrars magra kassor? Är det icke nog med den nödtid och dyrtid, som kriget och importsvårigheterna själfva pålägga, utan att människor med berådt mod skola göra dem än mera tryckande för sitt eget folk och sitt eget land?

Sak samma är det med lifsmedlen. Men vi tala ju om lifsmedel från morgon till kväll; låt oss nu slippa. Bara en sak, och det en af de minst hjärtgripande. Huru många gammal gumma skall ej dö af kaffebristen i vinter, medan det finnes människor som förtjänat förmögenheter på att exportera kaffe till Ryssland, och människor som alljämt förtjäna hundraden och kanske tusenden på kaffehandel med hemliga förråd!

Det finnes intet dödsstraff för lifsmedelsjobbare. Men det finnes ett straff som de kanske icke skulle frukta mycket mindre. Social framgång är ju jämte personlig lyx det som mest drifver människor till rikedomsförvärf; skulle det ej stäffa vinningslystnaden, om varufördyrarne öfverallt möttes af social bojkott?

Det är nästan bortglömdt, det gamla talesättet "noblesse oblige"; begagnas det någon gång, är det mest i något skämtande sammanhang. Det beaktas icke längre, hvilken makt den sociala rangställningen har till att hålla samhällsmoralen ren. Skulle ej vårt samhälle just nu se en smula annorlunda ut, om de kretsar, till hvilka jobbarne med osundt guldförvärf sökte bana sig väg, beslutsamt vände honom ryggen?

Tänk om medlemmarne af våra gamla lysande adelssläkter, våra gamla hedervärda köpmannasläkter, vår oförvilliga ämbetsmannavärld skrefvo på dörrarne till sina salonger: lifsmedelsjobbare förbjudas inträde! Om de vägrade att taga del i den lyx som vunnits af frysa, hostande, bleka och undernärda barn! Eller om de gjorde ännu mera! Om de slöte sig samman och afvisade all den uppkomlingslyx, det snobberi med varor till vanvettigt uppskrufvade priser, som svär så gällt mot tidens sorgfyllda allvar, om de proklamerade enkelhet och prisbillighet som det enda tongifvande, det enda tillåtna inom en verkligt "fin värld", och låte "gulaschen" behålla det andra för sig?

Jag bara framkastar tanken.

En vacker utställning hos Hemslöjden.

FORENINGEN SVENSK HEMSLÖJD HAR I dagarna anordnat en rikhaltig utställning af möbler och textilier, som ådagalägger dess höga ståndpunkt. Våra bilder visa en matsal i ljus ek, komponerad af arkitekt Pauli och en interiör från textilafdelningen med fröken Märtha Gahn och hennes mattor. Fröken Gahn, som tidigare gjort sig känd från Ateljé Handtryck, en sammanlutning af unga konstnärer för att upplifva handtryckets delvis bortglömda teknik, är sedan någon tid anställd vid Hemslöjdens provväfnadsanstalt.

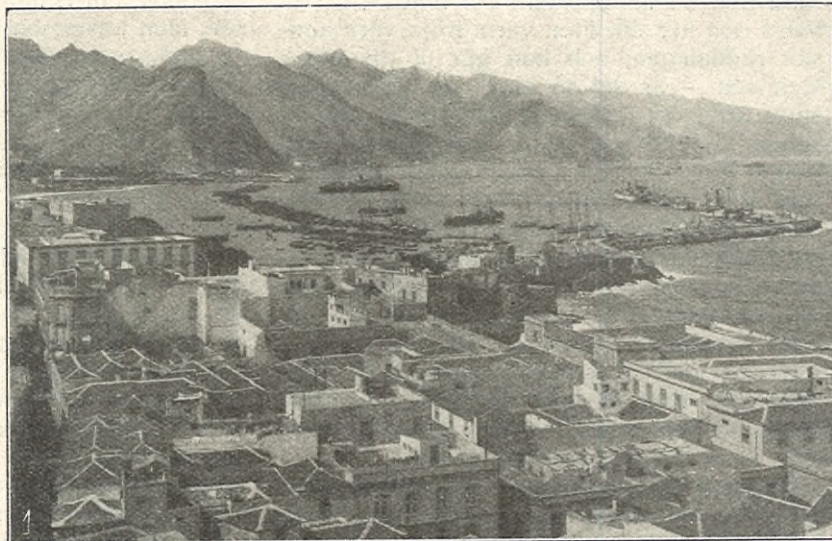
Fröken Märtha Gahn och hennes mattor.

Matsal i ljus ek af arkitekt Pauli.

En svensk konstnärinna

KONSTNÄRER ARO soldyrkare och vår grå himmel ger ingen tillfredsställelse åt deras längtan efter ljus och färg. Men det är farligt för en nordbo att dyrka solen, vi fåla icke dess öfvermått af ljus, då vi komma den för nära — rent lokalt sedt för nära, utan att inlägga någon symbolik i orden. Det är detta som den unga konstnärinnan och författarinnan fröken Rosa Nordenskjöld fått erfara. Hon lämnade Sverige för ett år sedan med Kanarieöarna som mål och fylld af en brännande arbetsiver och en längtan efter färg och

Hemlängtan.

Det sjöng en trast i palmernas kronor.
Han sjöng om ett land långt i norr, ett fattigt land som kämpat sig genom en lång, mörk vinter, men som nu går mot våren.

Våren! Han sjöng om snö som smälter, om doftande varm mylla och säd som gror. Han sjöng om sippor och ljusgröna björkar och långa skymningskvällar.

Och med ens blef allt omkring som förändradt. Solen sken med en retande glans, hettan blef kväfvande, palmerna

ljus, som icke kunde tillfredsställas i Norden, kom hon efter en lång, mödosam färd till Teneriffa. Där började hon oförtrutet göra studier, samlade planmässigt och samvetsgrant material till en bok om de underbara öarna. "Jag är som biet som samlar honung i kupan," skref hon till sina närmaste, "snart är förrådet fyllt, och då skall jag hem och bearbeta det."

Men man sätter icke ostraffadt in hela sin energi under en temperatur af plus 60 grader Celsius. De infödda

veta bättre, de skulle kunna lära oerfarna nordbor, om dessa ville ta exempel af dem. Plågad af hemlängtan fördubblade fröken Nordenskjöld sin flit, då det började lida mot våren. Ett känsligt uttryck för denna längtan har hon gifvit i de korta raderna lyrisk prosa, som vi här återge. Det kunde icke gå annat än som det gick: den unga konstnärinnan drabbades af solsting och låg flera veckor sjuk i det främmande landet utan möjlighet att komma hem. Först efter oerhörda ansträngningar

1. Santa Cruz på Teneriffa. 2. Pico di Teide på sikt af Teneriffas norra kust. 4. Staden Icoo Nordenskjöld. 6. Kanaler på Teneriffa. Fyllda med vatten. 8. Från bananskörden. 9. Folket

på Teneriffa. 2000 2000

liggöra här ett brottstycke af förf:s anteckningar från sina färder och några bilder från Teneriffa, af hvilka en är en pennteckning af fröken Nordenskjöld.

Alldeles utan påminnelse om hennes fillvaro som tecknare och författarinna kommer dock den svenska allmänheten icke att bli. På A. V. Carlssons Förlag har i dagarna utkommit en liten volym djurstudier, "Noaks ark", som fröken Nordenskjöld utfarbetat före sin resa. Det är raskt nedkastade småhistorier ur djurens lif med teckningar som äga mycken fart och kläm. Man läser med

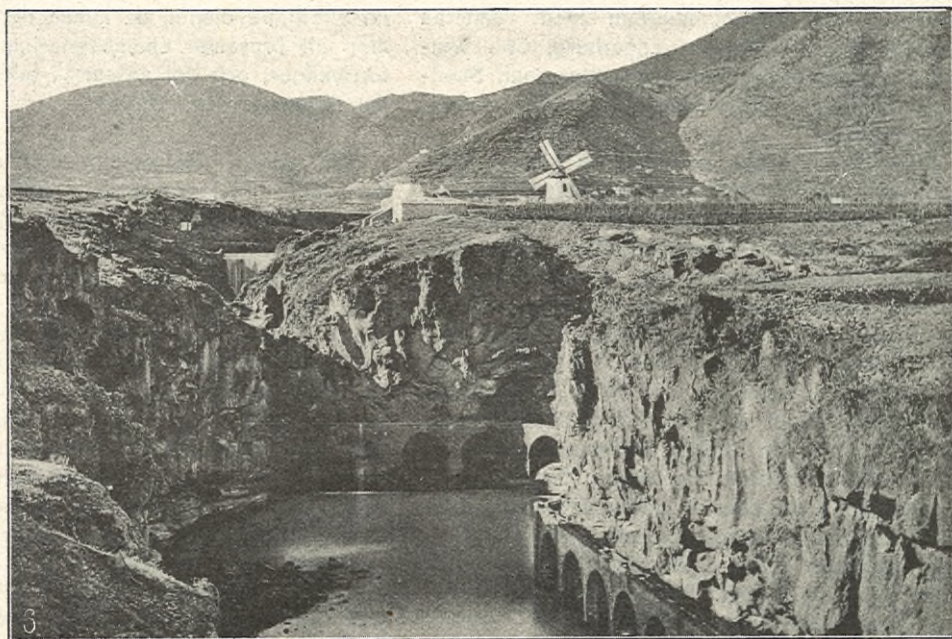
Elf Rosa Nordenskjöld.

tycktes vissna, allt blef så underligt främmande. Jag frös midt i solen. Hem! Hem igen!

Hvad betyder alla faror mot den makt som drar hemåt, hem till den riktiga verkliga våren, våren hemma i det karga Småland.

Så trotsar jag havets faror och ger mig af — kanske för att aldrig hinna hem. Men längtan har starkare kraft än dödens skugga! Hem! Hem!

Teneriffa, maj 1917.

från hennes familj i Sverige, lyckades det att utverka tillåtelse till att den sjuka fick föras genom Frankrike, Schweiz och Tyskland till sitt hemland. Det var en trist färd, full af mödor och svårigheter, som nu dock delvis äro glömda, då fröken Nordenskjöld åter har fått komma i sina käras krets. Men bunden vid sjukbädden är hon alljämt, och boken om Kanarieöarna, som ligger färdig i manuskript försedd med talrika teckningar af författarinnan, väntar på sin slutbehandling. Vi offent-

nöje historien om "bloddoggen" Briggs, som skrämde småbarnen i Humlegården med sin fula uppsyn, fast han till sin natur var den mest förtroendefulla och snälla varelsen, som någonsin gått på fyra ben. "Noaks ark", röjer sin författarinns stora kärlek till och förståelse för djuren. Det är att hoppas, att boken om Kanarieöarna, som betalats med ett så högt pris af sin författarinna, skall bli färdig snart till glädje för både henne och den intresserade allmänheten.

5. Teneriffa, teckning af Rosa Nordenskjöld. 3. Ut-
i. Drakblodsträd i förgrunden. 5. Rosa Norden-
skjöld endast vid regntid. 7. Obor utanför sin hydda.
8. 9. 10: Varutransport på kameler.

Spalten om böckerna.

DET VAR VISST OSCAR LEVERTIN, SOM sade om Carl Snoilsky att han var den siste gustavianen i vår vitterhet. De orden ge också i mångt och mycket Snoilskys signatur som skald. Gracien, elegansen, formsäkerheten — allt det fina behaget hos den gustavianska tidens bästa andar finns i Carl Snoilskys vers. Men där finns också en modern hållning och en demokratisk rodnad, som visar hur nära han stod det 80-tal, under hvilket hans bästa sånger skapades.

Efter hans död har det sett ut som om hans diktning skjutits något åt sidan för en ny sångarskola. Därest det verkligen är fallet, borde intresset för hans konst nu komma att återuppväckas genom den brefsamling, som under titeln "Carl Snoilsky och hans vänner" i dagarna utkommit från Hugo Gebers förlag under redaktion af dr Ruben G:son Berg.

Brefven omfatta dels akademitiden i Uppsala, då "Namnlösa samfundet" existerade och i hvilket den unge Snoilsky var den mest lysande medlemmen, dels korrespondensen med vännerna Herman Wikblad, Magnus Lagerberg, Chr. Winther och hans hustru, Georg Brandes samt Snoilskys släkting, utrikesministern greve Ludvig Manderström.

Dessa bref spegla med mycken klarhet både Snoilskys själf och tiden hvori han lefde. Man erfar den hjärtliga vänskapen mellan ledamöterna i N. S. och charmen, som låg öfver deras intellektuellt lifliga samkväm, man får följa Snoilsky på hans första italienska resa, där han i ett bref till Wikblad från Sorrento biktar sin första kärlek i "denna söder, som nu senast lagt sin förkroppsligade genius till mitt hjärta en kort minut." Förhållandet till Chr. Winthers familj framstår i en rörande vacker belysning genom fru W:s bref till Snoilsky, för hvilken hon synes ha hyst mycket djupa känslor, och brefväxlingen mellan Snoilsky och George Brandes ger rätt intressanta inblickar i tidens litterära förhållanden på omse sidor om sundet. Sina politiska åsikter utvecklar han med kläm och rakt på sak i brefven till Magnus Lagerberg och andra, och i en epistel till L. från Dresten vid årsskiftet 1890 återfinner man följande profetiska uttalande i en passus om det ömtåliga tidsläget: "När det ena af de båda stora parlier, som nu, väpnade till tänderna, iakttaga hvarandra, anser sig ha vunnit ett bestämmt försteg i beväpning eller i finansiellt afseende — då brister den fredsbubbla, som nu så brokig och präktig föregycklar oss i skyn. Då inbryter någonting, hvarom vi icke kunna göra oss fullt begrepp — något så namnlöst förfärligt af hemsökelse på alla områden, att endast folkvandringarnas ödeläggelser kunna nämnas vid sidan där-af."

Utgifvaren förebådar ännu ett par volymer af Carl Snoilskys bref, och vi äro förvissade att såväl de som den nu föreliggande samlingen skola med tacksamhet anammas af läsvärlden, ty de resa en länge saknad andlig minnesvård öfver en af våra stora vitterlekare från senaste sekelstufet.

"Kvinnor i Napoleon III:s Paris. Sedeskildringar från den förnäma och icke förnäma världen" af Frédéric Loliée (Lars Hökerbergs förlag) utgör en kulturbild från det andra franska kejsardömets Paris, som ingalunda är ledsam att stifta bekantskap med. Hvem har icke läst eller hört talas om läftsinnets, njutningslystnaden och uppsluppenheten som karaktäriserade "världens hufvudstad" under Napoleon III. och hur alltsammans tog en ända med förskräckelse inför de tyska kanonernas dödsmusik 1870-71. Det var icke ett motstycke till Neros Rom, som då störtade i spillror, men det var ett elegant och förföriskt Babel, ett det 19:de århundradets glädjehus, hvars murar till sist måste remna, när of-

ferfesterna därinnanför till Mammons och Astartes ära togo alltför vilda former.

Loliées penna är rask och spirituell, då han skildrar dessa kvinnor, som lyste, tjusade och slocknade likt meteorer på det andra kejsardömets himmel.

Ett kapitel behandlar prinsessan Mathilda, konung Jerômes dotter, och hennes vänner, och ger en mycket sympatisk bild af den vackra, begåfvade och själfständiga furstedottern, i hvars salonger det dåtida konstnärliga och litterära Paris trufdes synnerligen väl. Ett annat kapitel skildrar den bländande sköna intrigmakerskan grefvinnan Castiglione, som af Cavour skickades till Paris för att i Italiens intresse förvrida hufvudet på Napoleon, ett tredje berättar om Adelina Patti, den obetydliga människan med den gudomliga rösten, ett fjärde om ryktbara franska kurtisaner o. s. v. Skildringarne äro delvis stödda på bref och anekdoter och glida raskt undan tack vare en ledig, kåserande framställningskonst. De gå aldrig på djupet, de kunna närmast jämföras med ett brusande champagneskum, som snabbt förflyktigas, och det passar ju godt till stilen på den tidsepok, som skildras.

Den polske historikern och kulturskildraren Kasimir Chledowski's tidsmålade trilogi "Renässansmänniskorna i Rom", "Barocktidsmänniskorna i Rom" och "Rokokomänniskorna i Rom och i Italien" föreligger nu komplett på svenska af E. Weer (Hugo Gebers förlag). De tre volymerna bilda ett kulturhistoriskt panorama af en imponerande bredd och mäktighet. Här bjudes en kunskapskälla, där intet är torra fakta och data utan lefvande dåd, perspektivdjupa afsnitt ur Italiens historia, briljant utförda karaktäristiker af det forna Roms män och kvinnor, hvilkas namn klinga genom tiderna för tankar, som de tänkt och gärningar som de öfvat på godt och ondt. Den intressanta texten åtföljes af ett stort antal väl återgifna porträtt och andra bilder.

Ett annat historiskt arbete, som förräjan att uppmärksammas, är Curt Wallis' framställning af Jeanne d'Arcs lif (C. E. Fritzes förlagsaktiebolag). Någon mera utförlig skildring på svenska af Orleanska jungfruns sällsamma lefnadsöden har hittills icke funnits, hvarför arbetet äfven ur denna synpunkt bör hälsas välkommet. Men boken är framför allt i sin exakta karaktäristik en apologi för fosterlandskärleken i dess högsta och renaste form. Författarens stränga saktighet har ej uteslutit värme i framställningen, han har gått till verket med den djupaste sympati för den underbara bondflickan från Domremy, som för fransmännen står som "det väpnade fosterlandets symbol". Arbetet är rikt illustrerat.

Peter Nansen, den danske novellisten, som en gång vann hela Nordens unga kvinnopublik med "Julies dagbok", presenterar sig till julen för svensk läsekrets med två af sina senare arbeten: "Bröderna Munthe" och "Gudsfreden". Den förra är en modern köpenhamnsk sedebild, skarpt profilerad och bitter i tonen, men som alltid hos Nansen framställd i en utsökt språklig form. Den andra skulle kunna kallas ett poem på prosa; det är en dansk idyll, skildrad med en finhet och ett stilla vemod, som utgör en af de fängslande sidorna i Peter Nansens kultiverade författarkynne. Båda volymerne äro omsorgsfullt översatta af Erik Gustaf Skjöld och ha utkommit från Magn. Bergvalls förlag.

Af den tyska författarinnan Rickarda Huch har i dagarna från J. A. Lindblads förlag utsändts fjärde delen af hennes skildring "Från forna ofreds dagar", hvarmed denna storvulet gestaltade krönika med motiv från 30-åriga kriget afslutats. Ett djupgående forskarnit och en glö-

dande skaldisk fantasi ha här arbetat hand i hand, och resultatet har blifvit ett prosaverk af rang. En viss tyngd kan ej fränkännas detsamma, men ämnet har också något af ett jättekummels natur. Man öfverraskas ovillkorligen af att en kvinna kunnat behärska det stora ämnet och injuta ett så starkt lif i dess massa.

Samma förlag har utsändt en öfversättning af första delen af den aflidna tyska författarinnan Agnes Günthers roman "Helgonet och narren". Vi återkomma senare till en närmare granskning af boken, vilja nu endast nämna att det är hennes enda litterära verk och att detsamma i sitt hemland rönt en mindre vanlig uppmärksamhet. —

Vår litteratur har hittills saknat utförliga biografika om Beethoven och Mozart. Nu är emellertid bristen afhjälpt genom utgifvande på svenska från Wahlström & Widstrands förlag af Paul Bekkers monografi "Beethoven", översatt af Adolf Hillman samt "Mozart". En biografisk studie af Adolf Hillman. För vännerna af den klassiska musiken i vårt land, som af en eller annan anledning ej ha tillfälle att tillgodogöra sig den rikhaltiga tyska litteraturen om de båda mästarne, bör det vara af stort intresse att taga del af dessa biografier med deras rikedom på personliga drag och analyser af de odödliga tonverken.

Det torde så godt först som sist böra konstateras, att "Ingefrid Solberg. En berättelse från fordom" af Signild Edestrand (C. W. K. Gleerups förlag) innehåller ett öfverflöd af romantik med alla dithörande accessoarer af kärlek, hat, svartsjuka, spådomsseancer och annat smått och godt. Ingefrid Solberg är en prästdotter nere i Skåne, men ingalunda någon prästgårdsmamsell af det veka och mimosaktiga slaget, utan en kvinna med heft blod och starka känslor och förresten en mycket karsk ung dam, danad att lefva i tolfte Karls bistra och mörka tid.

Författarinnan för en öfvad penna både i fråga om fabulering och karaktärsteckning, och de många romantiska scenerna såväl i prästgården som i Rosencreutzarnes gamla slott äga en viss charme. Svulst saknas dock icke emellanåt och en och annan obehändighet i kompositionen är heller icke utesluten. Till exempel kapitlet om greve Jan Hennings återkomst till hemmet, där han finner sin ifrigt åtrådda Ingefrid sittande med ett litet barn i knäet. Hanke att den lille är frukten af en kärleksförbindelse, som hon haft under hans långa frånvaro, vredgas han på henne. Hon förklarar barnet vara hennes bror, men förklaringen afges i en knapp och sväfvande form, och den närvarande gamle greve Josef gör heller ingenting för att befria Jan Henning från den plågande misstanken, fast några få ord varit tillfyllest; först senare, nere i stallet, får Jan Henning veta det rätta sammanhanget af — drängen Sebastian. Hela episoden verkar barock och läsaren kan för öfrigt ej finna ett rimligt motiv för denna hemlighetsfullhet.

Som förströelseläsning är romanen emellertid acceptabel nog. Man kan hitta bättre, men också sämre.

E. H—n.

Sin egen tjänare af Célie Brunius. Stockholm. Albert Bonniers förlag. Det är inte alltid roligt att läsa böcker om dyrtiden, tvärtom. I de flesta fall bereda de ett ganska måttligt nöje. Och det ligger ju i sakens natur. Men Sin egen tjänare, som handlar om en ung frus försök sommaren 1917 att reda upp sitt hushåll själf utan hjälp, bokstafligen ensam i ett hem med man och fyra barn, är en ovanligt underhållande lektyr. Det är många husmödrar som utföra ett dylikt kraftprof år ut och år in i vårt land, skall man kanske säga, utan att skriva böcker om det. De fylla en

viktig uppgift utan tanke på att de utföra någonting märkvärdigt, och så kommer en liten fru, som råkar ha ett arbete utom hemmet, och som under några korta sommarmånader lyckas reda sig alldeles på egen hand med sitt hus, hvilket förefaller henne själf oerhördt märkvärdigt. Men nu förhåller det sig så att författarinnan till Sin egen tjänare är en målmedveten, modern kvinna, som lärt sig att söka efter orsaken till de erfarenheter hon möter i lifvet. Om dyrtiden pressar hemmets ekonomi till det yttersta, äventyrar människors sociala ställning och skapar svårigheter, som de icke äro vuxna, hvilket är då medlet att bekämpa denna hemsökelse? Hvar söka ett vapen som duger? Det är dessa frågor, som författarinnan till Sin egen tjänare ställt upp och för att få dem besvarade har hon velat intränga i huslighetens problem — ty numera har husligheten blifvit en "fråga" som så mycket annat — genom att själf sköta hela maskineriet.

Det är ett ganska nedslående resultat författarinnan kommit till. De svenska medelklasshemmen kunna icke hålla stånd mot dyrtiden, om de icke få hjälp i sfigande inkomster. Sparsamhet kan icke öfvas i det oändliga, den är som ett tveeggadt svärd. Hvad skola vi då göra? frågar författarinnan, då vår arbetsproduktion drifvits upp till det yttersta utan att vi därför blifvit fria från bekymren. Samhället, arbetsgifvarna, äro de enda, som kunna hjälpa. Utan en ökning af inkomsterna står löntagarnas stora klass inför en ekonomiskt ohållbar ställning. Detta är summan af denna lilla bok. Men trots det pessimistiska slutresultatet är den dock fylld af en ljus och frisk tro på lifvet och en intensiv arbetsglädje, som strömmar som en frisk, ren doft från den lilla bokens blad.

ETH. K.

Barn- och ungdomslitteratur.

En af julens barnböcker skiljer sig från alla de andra, dels därför att mammas ha minst lika mycken glädje af den som barnen, dels därför att den aldrig blir gammal och utnyttjad. Det är Elsa Beskows och Anna Warburgs bok: *Hvad ska vi göra?* — en riktig guldgruva af ösa ur, när det gäller att på ett praktiskt och roligt sätt sysselsätta 4-8-åringen. Genom bokens tydliga bilder och enkla, klara beskrifningar — hela framställningen här vittnar om att hvar enda sak noga pröfvats — blir det möjligt för småtingarna att endast med någon liten hjälp af äldre syskon t. ex. lära sig göra de alla trefligaste saker af sådant lättillgängligt material som papper, fåtar, paketpinnar, fändsticksaskar, säf, ekollon o. d. Aldrig kunde man väl tro, att det gick att göra en hel liten by af bara papper, eller att man själf af en gammal kartong, litet vackert papper, spets- och tyllbitar m. m. kunde inreda det näpnaste dockrum, där inte ens de elektriska lamporna fattas! Det är en rent beundransvärd uppfinningsrikedom i småsaker utgifvarinnorna ådagalagt. — Ej minst värdefull är bokens sista afdelningen, julkalendersföreläsa. Den Beskowska boken är ägnad att utgöra ett bindeled mellan lyckligt loftade barn i väl omhändertagna hem samt sådana små barn, hvilka på grund af moderns förvärfvarsarbete utom hemmet ofta måste lämnas ensamma — inkomsten af boken är nämligen anslagen till Kindergartenverksamheten vid den kända Birkastiftelsen i Stockholm, grundad af Nat. Beskow och Ebba Pauli.

För de många barn, hvilka denna jul få vara utan både julgran och klappar, komma väl jultidningarna och julkalendrar med sina tillägghäftena att spela en än större roll än förut. Visst ha äfven jultidningarna för barn höjts i pris, men det är dock möjligt att för 35 öre få en riktigt rolig jultidning (*Jultomten*, *Julklassen*, *Julbloss*). Ja den lilla *Tummeliten* — (Svensk lärorevidn. förlag) — med sin lustiga Einar Nerman-teckning på titelbladet, sin äkt-humoristiska djurfabel i akvarell af Wallbeck-Hallgren, fullt jämförlig med åtskilligt i den vägen af Louis Moe, sin Barnens-ö-bild och sin roliga Wranérberättelse kostar inte mer än 25 öre!

I fråga om *Jultomten* (Svensk lärorevidn.:s förl.) innehåll stannar man särskildt vid Louis Moe's dråpliga Rofvar Rödsvars historia, just en sådan där älsklingsbit för småbarn, som kommer dem att tjugonde gången de höra den skrattra lika hjärtligt som första. Louis Moe är rent genial, när det gäller att träffa barnsmaken i fråga om djurbilder. En annan sida af sin begåfning visar konstnären i illustrationerna till Nina Moe-Legangens fina julberättelse *Even* och hans farmor. En munter titelplansch af B. Ellström och akvareller af Aina Masolle följa ögat, och E. Berggrens nobla konst bidrager att än mer höja stämningen i Anna Wahlenbergs af äkthet präglade

legendartade saga *Jungfru Kortlock*. Däremot tror jag inte barnen förstå sig på Venedig-tafeln — det är icke sina drömmars Venedig de få skåda här.

"*Julklassen*" (Folksk:s barn:s förl.) bjuder äfven den på en hjärtfinnerligt rolig Louis Moe-historia, hvarjämte både J. Nyström, E. Hammar-Moeschlin, B. Ellström, Aina Masolle och D. Ljungdahl bidragit med teckningar. Den äkta Jenny Nyströmssöta flickan på titelbladet kommer att tjusa åtminstone en del små flickebarn, och E. Hammar-Moeschlin har lyckas alldeles särskildt väl denna gång med ett par lustiga akvareller. *Midtelpanschen*, C. Cederströms kända tafla, Ryssarna nedlägga vapnen inför Karl XII efter slaget vid Narva, fångslar säkert barnen, och i fråga om texten är Hjalmar Bergmans "Den gamle korpralen", originell till uppslaget och gripande genom sin enkelhet. — Akvarellen af Jemthe är däremot misslyckad med sin stela, tråga räf.

Af de på J. A. Lindblads förlag utgifna jultidningarna frapperar *Julbloss* genom sin friska och käcka Aina Masolle-flicka på titelbladet, hvarjämte tidningen har flera riktigt goda textbidrag bl. a. Pater Brandanus öar och Kerstins jultafte hos Nallare-Lisa, den senare med stark verklighetsprägel öfver sig, samt den rent dråpliga pojkhistorien *Källarprinsarna* af Alb. Smedberg — något af det allra bästa denne författare någonsin skrivit. Men Jenny Nyströms-tafeln Ett hem är rent svår i sin slickade sötaktighet, och H. Nymans tös i köket har ett oroväckande stort hufvud. — Äfven *Ungdomens julrosor* (J. A. Lindblads förl.) har ganska värdefulla bidrag i text och bild. Anmärkningsvärd är den höjning dessa publikationer förete jämfördt med föregående år. — Men särskildt illustrationsmaterial bör underkastas strängare gallring.

Af julkalendrar står kanske *Fågel blå* (Sv. lärorevidn. förl.) högst i år på grund af sådana alldeles förträffliga textbidrag, om "*Trollkåppen*" A. Wahlenberg, *Prästens lilla solstråle* (Mina Moe-Leanger), *Stygga Mimmi* af Marika Stjernstedt och *Hur prestens Ingeborg fick julklapp* (H. Wranér). Men äfven i *Guldslottet* märkas bra och roliga saker, såsom H. Bergmans "Bryte den gamla öga" och A. Wahlenbergs fint symboliska *Mästerprofvet*. Högst i denna bok står dock Helena Nybloms förtjusande lilla legendartade berättelse "*Dörrvakten*". Det är verklig poesi.

Af de många tillägghäftena skiljer sig ett genom sin enhetliga prägel från de öfriga — det är den på Sveriges värs förlag utgifna berättelsen *Den lilla prinsessan* af Jeanna Oterdahl. Den är buren af all den kärlek och rättfärdighetstörst, som utgör ett grunddrag i författarinnans diktning och är starkt tendentiös. Men ämnet är gripet så direkt ur verkligheten och så ömt behandlad, att det vanskliga i detta slags författarskap försvinner — den lilla boken måste hos normala barn tända ett varmt begär att bli till nytta och glädje för någon af dem här i världen, som ha det svårt. Men ack, hvad skulle vi med Annika Omans illustrationer! Vi ha alla inom oss en mycket, mycket vackrare bild af lilla Ruf.

I tillägghäftena till *Julklassen*, *Prinsessan Rosengull* Gullebrand, *Tummetott*, *Lilleputt* och *Trisse*, lägger man särskildt märke till bidragen af H. Bergman, Anna Wahlenberg och Alfred Smedberg. På samma förlag har också utkommit en samling sagor af Jeanna Oterdahl, *Backsippor*, af hvilka en del förut varit synliga i julkalendrar. Den smakfullt utstyrda volymen innehåller några af de alla vackraste och djupaste sagor författarinnan skänkt oss, exempelvis *Undret* och *Stefan Vasiljevitch' julafte*. Hur skulle man ej önska, att dessa sagor som för att komma riktigt till sin rätt, böra läsas högt af någon, som är rädd om allt det skära och gripande i dem, blefve julläsning i många svenska hem med barn i sago-åldern och med vuxna människor, som ännu kunna hitta vägen till "lyckans land".

MARIE LOUISE GAGNER.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af *Idun*, ej till någon särskild medlem af densamma.

Röster från skilda håll.

"Hur skall man få det i jul?"

SA SUCKAR KANSKE MÅNGEN HUSMODER. Men gör inte det. Laga så, att dina kära i en framtid med tacksam glädje minnas äfven 1917 års jul! Ett hem bör i krigs- som fredstid vara inriktadt på att vara en ljuflig oas i lifvets öken.

Du, älskande modershjärta, som ej tynges af öfverflöd på myntadt guld, som mera har skäl att citera: "Hvar taga bröd i öken?" Du förmär ej att konferera med en bepröfvad gammal med-syster, om huru vi i surrogaternas tid skola bjuda glädjens genier välkomna till vårt julbord. Det vill nära nog snille till — men det går, skall du få se, bara vi ersätta det materiella till stor del med det ideella. Alltså upp till Herrans gårdar till julbönen! Tacka där fridsfursten för den fred vi njuta i vårt underbart sköna fosterland!

Och då ni komma åter, servera då vid strålande julhumör ditt svenska té! Kanske att du dagen till ära kan "snobba" med salig Linnés smultron-té. Hvarom inte, så var glad ändå. Vår Herre har också skapat lindblomman och lingonriset. De "léplantorna" förgäva ej sömnen. Näväl, när man "fått lite varmt i sig", efter kyrkobesöket kommer aftonens högtidligaste ögonblick, då granen skall tändas.

Men ljusen! Är du stadsbo kan du väl klara den saken med en liten ledningsstråd och ett par små glödlampor. Allt med vederbörandes med-gifvande naturligtvis.

Och bor du "i mörko lande", måtte väl F. H. K. unna dig några af de ljus, som nu tillverkas.

Men karamellerna då?

Jo, vi få göra som en min fattiga — men idérika — väninna gjorde, då hennes barn voro för små att "plundra" en gran.

Hon fyllde med hoprulladt papper sina sirligt utstyrda karameller. Och de små hoppade himmelshögt af fröjd öfver ögonfågeln.

I toppen satt en ängel. Omkring honom nedhängande små "druklasar". Däri fanns bortrensade arter. Stanolet omkring dessa åstadkom förvandlingen jämte det att de medels ståltrådar ordnades till de nättaste små klasar. Nåja, fjol-årets tomma valnötskal hade ej slutat sin uppgift. De förvandlades från "tu till ett". En svart frädögglas stora knut bildade föreningsbandet. Och vår Herre har väl ej skapat gummiarabicum för intet.

Men hvad skall man ha råd att ge de kära små?

Ha de haft någon herdekrubba? Om så ej är fallet, så tota till en! Du må tro, att barnen få glädje däraf. Ja, i så hög grad att de i en framtid göra sådana åt sina egna små, skall du få se. En liten trälåda duger till stallet. Vill du ha ett hvälfadt tak, så gör det med en pappremsa. Knuten är, att i stallets bakre vägg få en utsågad öppning i stjärnform. Så en bit hvitt silkespapper klistradt däröfver. Den heliga familjen finns af papper i bokladorna. Är du begifven på att slöjda och måla, faller sig saken än lättare. Några tall- eller grankvistar bakom och vid sidan, litet stenar, och massa framför och så den belysta stjärnan. Och barnen tro sig i Bellehem med deitsamma.

Men så kommer ett svårt kapitel: julkalendrar. När jag var ett litet pyre på fem år, traggade min oförgämligt rara barngumma i mig första versen af psalmen 55. Det blef min julklapp till far och mor.

Att råda barnen till hvad de skola ge, är en lätt sak. De kunna rita, sy eller, som jag lära något utantill att celebrera högtiden med. Men, vi stora, som ha utgifter öfver öronen, hvad skola vi hitta på i år?

Har du ej "grejor" till tomtar, så kan en gosse med samma belåtenhet kläda ut sig till indian.

Men små flickor tycka också om att kläda ut sig. De dyra landskapsdräkterna få vi slunga. Är en liten tös humoristisk, är hon nöjd med lite nog. Fantasien sätter piff på allt. Då kan en bondgummas skepnad bli rolig nog. Går flickebarnet i den högre stilen, hittat man på något som passar hennes kynne. Den som studerar sina barn, vet nog hvad som fröjder dem. Ett älskande modershjärta äger alltid slagruta till de sinas känslovärld.

Af brist på julgodter, så tag fram af "skogens röda guld", om du har lingon på buteljer.

Är man blott förnöjd, god och glad, smakar den enklaste välfägnad som himmelsk manna. Hvad vore all världens läckerheter värda, om vi hade våra fäder, bröder eller söner i en skyttegraf i stället för i vårt goda, kära hem. Bara den saken är ett glädjeämne utan gräns...

CLARA ROMDAHL.

Mors och fars bästa julklappar.
ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
 Ulfunda pr Stockholm.
 Utställn. Birger Jarls gatan 21 (intill Stureplan).

Recept å Kornflingekex af Svalöfs Kornflingor.

1 kkp. tjock grädd
 1 kkp. vatten
 3 hg. kornflingor
 1 hg. hvetemjöl
 2 tsk. bakpulver
 50 gram smör
 1 msk. socker
 1/2 tsk. salt

Beredning: Vattnet, grädden, sockret och saltet blandas med kornflingorna, därefter tillsättes smöret och sist mjölet, hvori bakpulvret blifvit inblandadt. Degen kaflas ut och naggas. Med mått uttagas kakor af önskad form, hvilka gräddas rostgula i medelmåttig ugnsvärme.

KÖKSALMANACK
 Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDRAND
 Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 16—22 DEC. 1917.
SÖNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; halvstrad bifstek med potatis; kaffe på »knallar» eller te. Middag: Juliennessoppa; kokt gös med räksås och potatis; falsk gräddkaka med sylt eller kompost.
MÅNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; hafremjölsvälling; gratin på fisk (rester från söndag); kaffe eller

SKULTUNA KOK-KÄRL

För hemväfning intresserade. Hemväfning läres lätt och blir mera omväxlande efter en kurs pr korrespondens i mönsteruttagning med dithörande ämnen. Tillskrif väfmästare Ivar Nilsson, Säter.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets
 ställning den 30 november 1917.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning	Aktiekapital
Obligationer	Reservfond
Fastigh. o. inventarier	Dispositionsfond
Reverser mot säkerhet	Pensionsfond
Växlar	Depositions- och Kapitalräkningar
Kreditiv- och löpande räkningar	Sparkasseräkning
Hos inhemska banker	Giro o. löpande räkn.
» utländska banker	Postremissväxelräkn.
A andra räkningar ...	Till inhemska banker
	» utländska banker
	Af utl. banker insatta
	A andra räkningar... ..

Kronor 243,360,857: 28

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN
 Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850 Rikstelefon namnanrop Länstidningen Värmlands enda dagliga tidning.

I alla väder är Gahns Maniol det bästa för huden.

te. Middag: Köttpudding (buljongkötter från söndag) med potatismos; lingonsoppa.
TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad af lingon och morötter; stekt Falukorv med stufvad potatis. Middag: Tisdagsoppa (efterbuljong från söndag); sillpudding (äggstanning på vatten och grädd eller tormjöl).
ONSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; hafregrynsgrot med fruktkompost; rödbetsalad med potatis; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Kålrotspudding med tomatås; chokladkräm med grädd.
TORSdag. Frukost: Bröd; marmelad; kalfsylta med rödbetor och potatis; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålssoppa; potatispannkaka med lingonsylt.

Modernt
 och därtill praktiskt och ekonomiskt anses det vara att använda
Metallputs Nordstjernan
 samt Nordstjernans Zink-, Kniv-, Spisel- och Fönsterputs pulver i jättestora burkar. »Nordstjernans» puts pulver äro öoverträffade i alla avseendena, skrev nyligen en fackman på området.
A.-B. TEKN. FABR. NORDSTJERNAN, SÖDERHAMN.
 Nederlag i Stockholm, Norrtullsg. 65. Riks 119 23. Allm. 10 97.

FREDAG. Frukost: Bröd; marmelad; stekt färsk sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Kalfrikassé med potatis; blåbärssoppa.
LÖRDAG. Frukost: Bröd; marmelad; stufning af kött och potatis (rester från fredag); kaffe eller te. Middag: Kokt salt makrill med stufvade morötter och potatis; slätvälling (på vatten och grädd).

RECEPT:
 Knallar. 6 hg. potatis = omkr. 1 lit., omkr. 5 hg. groft fränsiktadt rågmjöl.
 Beredning: Rågmjölet siktas. Det gröfsta fränsiktade mjölet användes till »knallar». Potatisen borstas väl ren och kokas mjuk. Den skalas varm och söndermosas genast, hvarefter så mycket mjöl inarbetas att det blir en hård deg. Denna utrullas till långa smala stänger, hvilka skäras i små bitar, som läggas på plåt och torkas i svag ugnsvärme. Då de äro torra rostas de i varm ugn, under det de ofta omröras. De äro färdiga, då de få en vacker mörkbrun kaffefärg. Knallarna sönderkrossas i mortel och malas tillsammans med kaffe, om tillgång till sådant finnes. Af enbart knallar kan s. k. knallkaffe beredas, men kaffet vinner naturligtvis i smak om 1/5 riktigt kaffe eller mer sådant tillsättes.

Falsk gräddkaka (f. 6 pers.). 1/2 msk. smör (10 gr.), 3 dcl. tunn grädd, 2 dcl. vatten, 3 msk. socker (30 gr.), 6 msk. mjöl (60 gr.), 3 ägg, 1/4 tsk. finrivet citronskal eller 3 bittermandlar.
 Till formen: 1/4 msk. smör (5 gr.).
 Beredning: Smöret smältes i en kastrull, gräddblandningen ihälles och får koka upp med sockret, mjölet vispas varsamt under full kokning och massan får koka 3—4 min., hvarefter den hålles upp. Då mesta hetan afgått, iröras äggulorna en i sänder och om så önskas det finrifna citronskalet eller bittermandeln, sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hålles i en smord eldfast form och gräddas i ej för varm ugn omkr. 40 min. Serveras genast med någon sylt eller kompost.

Kålrotspudding (f. 6 pers.). 1 kålrot, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2—3 tsk. socker, 1/2 tsk. salt, 1 1/2 lit. potatis, 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 1/2 dcl. tunn grädd eller mjölk, 1—2 ägg, 1 tsk. salt (5 gr.), 1 tsk. socker (5 gr.).
 Till formen: 1/4 msk. smör (5 gr.), 1 msk. stötta skorpor.
 Beredning: Kålroten sköljes, skalas med tjocka skal och skäres i små tärningar. Dessa brynas vackert ljusgula i smöret tillsammans med sockret och saltet under omkr. 3/4 tim. Potatisen borstas, skalas, kokas mjuk och drives genom purpress. Det kalla smöret nedröres i moset med en gaffel tillika med de uppvispade äggulorna och grädden. Kålrotstärningarna blandas med potatismoset, och sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. En eldfast form smörjes med smör och bestros med stötta skorpor. Massan hålles i och puddingen gräddas i varm ugn omkr. 3/4 tim. Serveras genast den tagits ur ugnen med tomatås.

Potatispannkaka (2 st.). 1 1/2 lit. potatis, 2 dcl. mjölk eller grädd, 2 msk. hvetemjöl (20 gr.), 1 ägg, 2 tsk. salt (10 gr.), 1 tsk. socker (5 gr.).
 Till stekning: 3 msk. flottyr (60 gr.).
 Beredning: Potatisen tvättas ren och kokas. Mjölet utröres med 1/2 dcl. af mjölken. Resten af mjölken kokas upp, hvarefter afredningen ivispas och smeten får koka 5 min. Ägget iröres jämte kryddorna. Potatisen skalas, söndermosas med gaffel och blandas väl med smeten. En stekpanna upphettas, 1 1/2 msk af flottyr lägges och får bli het, hvarefter hälften af massan utbredes jämt i pannan. Pannkakan gräddas ofvanpå spisen 8—10 min. på hvardera sidan. Då den gräddad färdig på ena sidan, uppstjälpes den på lock, hvarefter den skjutes öfver i pannan att gräddas färdig på den andra sidan. Serveras med lingon.

Lättast att intaga af stora och barn är Apoteket Vasens Laxermarmelad, med anledning af dess behagliga smak. Pris kr. 1.50 pr ask. På alla apotek.

Elegant
 kemiskt tvättad o. prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till
Örgryte Kemiska Tväff- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

Alla dessa julklappar
 har jag köpt hos **Åhlén & Holm, Stockholm.** Detta är då verkligen en firma, som tycks ha obgränsade resurser, när det gäller att tillhandahålla goda varor till billigt pris. Katalog gratis, ej fraktfritt.

Ärade husmödrar!
 Det är Er måhända obekant vad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter?
 Det heter Gooda-Jästmjöl. Burkar å 15, 25 och 50 öre köpas och »Några beprövade recept» fås gratis överallt.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co

SINGER
 HEMMETS SYMASKIN

PARAMINT PASTILLER
 FÖRORDAS AV LÄKARE.
 vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.50
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Wessel & Vett
 Kungl. Hofleverantör
 MALMÖ
 S. SVERIGES STÖRSTA VARUMAGASIN

Orientalisk mattutställning
 pågår 1 Okt.—23 Dec. Gust. Ad Torg 6 mitt emot katolska kyrkan

JULPRESENTER

i stilfulla moderna mönster
Besök våra Julutställningar!
 Lokalerna öppna till kl. 8 e. m.

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
De Svenska Kristallglasbrukens Försäljningsmagasin
 20 Birger Jarls gatan Regeringsgatan 5

IDUNS SKÖNHETS-INSTITUT.
 (Forts.)
 Nr 307. Jag har noga följt de råd jag läst såväl i Idun som i många andra tidningar, om att bli va mager, men utan resultat. Finns det något säkert, snabbt verkande medel att få bort allt onödigt fett såväl på kroppen som på armar, händer och ben?
 Tjock och klumpig 16-åring.
 Oroa er inte för mycket; då ni endast är 16 år går er nuvarande fettma bort så smånigom, men sköt er förstånligt under tiden. Undvik fettbildande föda — hvilket inte bör vara alltför svårt i dessa tider — isynnerhet bakelser och sötsaker. Tag därtill daglig motion i friska luften, bada ofta, åk cykel,

En smutsgris blir aldrig mammans gris, om han ej tvättas med **SASOLTVÅL.**

gå på skridskor och skidor, då vintern kommer, och tag hvarje morgon en serie gymnastiska rörelser. Men tro aldrig att ni snabbt kan magra, ty det skulle betyda sjukdom. Ni kan endast med ihärdighet vinna ert mål. Från några

gör att händerna blifva röda och se otrefliga ut.

Kvinnlig kontorist.
Mot frost i händerna är det bra att hvarje afton hålla dem i så hett vatten man tål, tillsatt med 1 matsked rå saltsyra till 1/2 handfat vatten och därefter massera in någon lenande salva som t. ex. den som står i svaret på frågan 244 i n:r 32. (Är det kylknölar kunna dessa penslas med jodspirt och svingalla, som fås på apoteket.) För frost ömtåliga händer böra tvättas i ljumt vatten, aldrig kallt, och efter tvättningen, då de äro till hälften torkade, grundligt guidas med en blandning af lika delar eau de cologne och citronsaft, hvarefter man pudrar dem med talkpuder eller mandelkli, hvilket gnides in tills händerna äro absolut torra. Använd tjocka tumvantar (af fodradt skinn) i stället för handskar.

N:r 309. Var god ge mig ett råd för mina händer. De bli nämligen vid minsta kyla stela och blåroda. Kan det vara frost eller kan det bero på att huden är tunn och känslig? Plågad.

Se svaret på föregående fråga.
N:r 310. 1) Finnes något medel mot munsår? — 2) Är det alldeles omöjligt att på konstladt sätt frambringe högre och fylligare barm? Har rätt hög bröstskog men skulle gärna önska ha själva bröstet fylligare. Har läst en del annonser, lofvande bot i detta afseende men ännu ej försökt något medel.

22-åring.
1) Se svaret på frågan 269 i n:r 42. — 2) Se svaret på frågan n:r 304 i detta nummer, där ni kan lära er ett utmärkt medel, som är helt naturligt. De konstlade medlen böra undvikas.

Fru Skönhetsdoktorn.

SVAR

I DEN SENAST INFÖRDASERIEN frågor följer här nedan svar, och har redaktionen ansett, att det värfsta priset 10 kr. denna gång bör tilldelas signaturen "Ebon", hvaran innehafvarinnan af denna signatur behagade anmäla sig i vår byrå för belöpets utbekommande.

N:r 368. Vänd Eder till Fröken Hedvig Maass, innehafvarinna af Väfskolan, Riddaregatan 7 B, Stockholm. Priset för väfkurs är 45 kr. i månaden. För att fullständigt genomgå en väfkurs åtgår en tid af 6 å 7 månader. Skolan är öppen 10-6.

N:r 369. Den verkliga är varaktig. Den inbillade förflyktigar. Tiden är pröfvomästaren. Alltså: afvakta tiden.

N:r 370. Hos en af Edra växter finns själva härden för det onda, och från denna växt fortplantar det sig till de öfriga. Jag har haft på samma sätt. En gång var t. ex. ett apelsinträd härden. Man får ovillkorligen aflägsna denna härd, eljest är allt hvad man gör förgäves. Och så är det renlighet. Tvätta Edra palmer och asparagus i ljumt vatten med en mjuk svamp. Stöd hvarje blad med handen. Tvätta äfven baksidan af bladen och grenar och stam. Men gör nu allt detta själf och låt ingen annan göra det. Köp så en liten bomsterspruta, en sådan liten af bleck, som kostar en bagatell. Slå ljumt eller kylslaget vatten i den hvarje morgon. Blås så ut vattnet öfver Edra grönväxter hvarje morgon. Det är gjordt på ett ögonblick. Och jag ansvarar för att de palmer och asparagus ni har skall bli lika vackra som mina. Och de äro fenomenalt vackra kan ni tro.

N:r 371. Börja ej något eget i dessa besvärliga tider. Fortsätt med ert nuvarande arbete. Pengar ha för tillfället ringa värde, och allt som skall till äfven för ett litet landt-hushåll, är så ohyggligt dyrt. — Står ni, trots detta råd, fast vid att byta yrke så vänd er till regnabys hemskommittén för erhållande af upplysningar. Studera för öfrigt »Nordisk Landtmannatidning», som har en som särskild tidskrift utgående afdelning för egnahemsrörelsen (red. F. A. Vingborg). Äfven »Eget hem. De ogifta kvinnornas egnahemsfråga», (1904) J. E. Bergvall bör ni läsa.

A. F.

N:r 372. Studera Iduns annonser om husmoderskolor får ni många att välja på. I Stockholm finns ju Elisabeth Östmans och Elsa Philips husmoderskolor båda utmärkta, fast 1 mån. är ju kort tid att hinna lära något.

N:r 373. Det är att beklaga, att det svenska språket icke har någon lämplig form för tilltalsord, ty något fattas mellan det aldrig populärt blifna »Ni» och det mycket förtroliga »du». Hvarför »Ni» icke blifvit gilladt och stadfast som allmänt begagnadt tilltalsord är alldeles oförklarligt enär det aldrig stöter vårt öra, när vi höra det från scenen eller läsa det i böcker. Emellertid är det ett stort missbruk, att såsom herrar för sed hafva genast lägga bort titlarna och bli »bröder». Och för den kvinnliga delen af mensk-

Stor Bokrealisation!

Under närmaste tiden realiserar så långt förrådet räcker

689 olika böcker.

Dikter — Romaner — Historia — Memoarer — Politik — Religion — Filosofi — Estetik — Konst — Juridik — Medicin — Geografi — Planschverk — Handel — Jordbruk — Barnböcker.

Bokvänner!

Försumma icke att begagna Eder av detta tillfälle att förvärva värdefull litteratur till billigt pris.

Fullständig katalog N:o 3 1917 — 1918 öfver denna värdefulla boksamling erhålles gratis i alla rikets boklädor, vilka även emottaga beställningar ur katalogen. Vi tillråda att genast insända rekv. å de böcker som önskas, emedan många n:r blott finnas i ringa antal.

A. B.

Bokhandlarnas Prisnedsättning

Bryggaregatan 6 B, Stockholm.

STEINWAY & SONS

STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN: LUNDHOLMS PIANOMAGASIN STOCKHOLM - JAKOBSBERGSGATAN 39

Sveriges elegantaste biografteater.

2 föreställningar dagligen kl. 7-9, 9-11 e. m.

Billigaste priser! Stor sortering. Försäljare sökas. Begär prosp. Många andra låtsålda artiklar. Julpresenter. Sv. Kokälfabriken, Näsviken.

JULENS VACKRASTE BARNBÖCKER

ANNA WAHLENBERG

LATA LENA

Nya sagor illustr. av Aina Masolle. 4: 75.

ANNA M. ROOS

ÖNNEMOLFOLK

Berättelser och visor. Rikt illustrerade. 3: 75.

DEN SJUNGER VII

Musik till 30 sånger ur Anna M. Roos' "Hem och hembygd" av Gottfrid Björkman. 1: 50.

ERIK LANGE

LILLA BÅTSMAN

och Skön Jungfrun. En bilderbok i färgtryck med verser. 3: 75.

Albert Bonniers förlag.

REDAN

i dag bör Ni prenumerera på Idun, de svenska hemmens tidning! Om Ni icke redan förut gjort det! Ju förr Ni prenumererar, desto tidigare komma de första numren af Idun för 1918 Eder tillhanda. Prenumerera därför på Idun, om möjligt redan

I DAG!

Husmodrat! Obs! Ett stort antal nya, värdefulla recept. 4:de betydligt tillökade uppl. nu utkommen. 20,000 ex. av denna mycket omtyckta ko-bok tryckt på c:a 4år

PRAKTISK KOKBOK

För enklare och finare hushåll. Av Anna Olsson. Klottb. 3 kr. OBS! En mängd ampla pressuttalanden. Inalles finnas här mellan 600 och 700 i eget kök praktiskt pröfvade recept. (Östersunds p.)... förutsättningar att stå sig godt i konkurrens... mycket vederhäftigt intryck... stor omsorg tycks ha ägnats afdelningen anrättningar af grönsaker och vegetariska rätter... Boken är också redigt och öfverskådligt uppställd. (Dagens Nyh.) Priset är särdeles billigt för en så mångsidig och stor kokbok... (Borås Tidn.)... utgifven af en förfaren o. uppskattad kokerska. (Sanningsvittnet.)... en god rådgivare för hvarje dag. (Svds v. Dagbl. Snäll p.)... har en stor uppgift att fylla. (Hemmet's Vän).

Erh. i hvarje bokh. Hög rab. åt kommissionärer. Katalog o. villkor gratis. Rekv. fr. Lindblads Förlag, Uppsala.

"Allt i allt är De gamle herrarne en fängslande bok; den ger ett intryck af ymighet; lek, lyrik och allvar ha här stämt möte till en augustifest, där höstens svalhet bryter sig mot dagens kvalm och himlens stjärnor blänka öfver ögonblickets röda facklor", skriver

John Landquist i Dagens Nyheter.

Lika entusiastisk är hela den öfriga svenska pressen i sitt omdöme om

De gamle herrarne

Mari Mihis

stora svenska herrgårdsroman, som torde blifva en mycket eftersökt

Julklappsbok!

3-dje upplagan under tryckning

Åhlén & Åkerlund.

Julens Bok

Och Engelbrekt drog ut att söka sitt fädernesland

En ballad i prosa

FRIDTJUV BJELKE

Vign. av Bess. Wissler

Hos alla bokhandlare. Häft. 4.25 Kalfskinn 6.75

Förlag Sigfrid Johnson-Mariefred

Florence Barclays NYA BOK

"Mitt hjärta det är där"

Pris . 1: 25.

Gene Stratton-Porters NYA BOK

Vid regnbågens fot

Pris. . 3 kr.

Stockholm - Fablicrans & Co.

ligheten, gäller detta än mera. »Duska» synes mig här vara ett uttryck för mitt hjärtas sympati och icke bortkastas till hvem som helst. Hvad nu tilltalsordet mellan unga herrar och damer angår så håller jag styft på att titlarna bibehållas. Det är en ringmur kring den unga kvinnan, en gräns för närmandet, ett »noli me tangere», som verkar förnämt, en ringmur, som blott få eller en enda får nedbryta. Somliga män ha ett sätt att uttala ordet »du», som är brutalt och käns rent af förolämpande och det

är ofint att en ung dam har en massa »bröder», som naturligtvis icke uppskatta denna tillåtelse, gifven så där i dussinvis. Föreslår hon detta närmande, missförstå de genast, ty de unga männen äro i allmänhet gränslost egenkära, och tro då att ni är förälskad; å andra sidan är det ganska närgånget, att en ung man föreslår detta förtroliga tilltal. Man kommer alltid i en annan ställning till den man tilltalar så förtroligt. När den unga flickan blir förlofvad är det alls icke trefligt bli »duad» af många olika slags

främmande män. En annan form för tilltal är att för dem, som ofta äro tillsammans säga t. ex. fröken Elsa, kandidat Erik, fru Greta. Det är en grad af förtrolighet, som är fin och till och med litet pikant. Lyd mitt råd, lilla fröken Violet, och tänk med orden i Paloma: »De andra för väg må fara förutan mig», det är ni mycket nöjdare med i längden och er — fastman äfven. Bibban. (Forts.)

CHARAD.

Ifrån det låga till det höga mitt första städse omger oss: det blickar mot oss ur hvart öga, det flammar uti solens bloss.

lämnats af fr. Elin Andersson, Malmö, D. Johansson, Stockholm och Frans Pettersson, Sundsvall, hvilka sålunda erhålla 5 kr. hvardera i pris

I trädets stam, i plantans stängel, i själva stenen lever det, och djur och människa och ängel erkänner tytt dess majestät. Mitt andra hör till lifvets prosa och är af mångahanda slag; i Stockholm, Wien, Paris och Trosa, ja, öfverallt där lampor »osa» det nyttjas mest för hvarje dag. Mitt hela boningsrummen pryder, af fina kvinnohänder sydt; med granna gyllne löfverk prydt, på öfverflöd och lyx det tyder.

Lösning märkt pristäfling n:r 26 och helst fränkerad med landstormsmärke insändes till Iduns redaktion senast den 4 jan. 1918. De tre första rätta lösningarna som vid granskningen påträffas erhålla hvardera 5 kr. i pris.

LÖSNINGAR TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 49. MOSAIK MED DE 7 FÖRFATTARNAMNEN:

A	l	c	o	i	t
L	u	n	d	i	n
V	ä	g	n	e	r
l	g	n	e	l	l
N	o	r	d	i	n
G	e	r	a	r	d

GEOGRAFISKA SKÄMTGATORNA: 1) Hjälmaren. 2) Frome. 3) Tsjungking. 4) Damaskus. 5) Konton. 6) Marock o. 7) Kairo. 8) Hudson.

CHARADEN: Nödvändig.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 24.

Otto, sill, fara, ripa, stol, Rosa. De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffats ha

ÖSMO-LOTTERIET

till förmån för

Stockholms Folkskollärarinnors Husmoderskola.

15,000 VINSTER.

Var 7:de lott vinner.

Sammanlagt vinstvärde 110,000 kr.

Pris pr lott 2 kronor

(+ 10 öre för stämpel).

Endast svenska varor.

Huvudvinster:

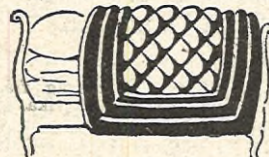
Värde Kr.

1. Lantegendomen Karö i trakten av Danne-mora, om 21 tid åker och äng, 33 1/2 tid skogs- och hagmark, avverk-ningsbar ståndskog till värde av ca Kr. 3,000.—. Corps de logis om 4 rum och kök, talrika andra byggnader m. m. 8,000.—
2. "Lillstugan", vinterbo-nad villa om 3 rum och kök, uthus m. m. å fri och egen grund vid Tun-gelsta jvgt. 7,500.—
3. Möblemang till 3 rum från Nord. komp. 5,000.—
4. Sportstuga om 2 rum och kök ritad av arkitek-t Odel. 3,000.—
5. Antik klaffbyrå, val-nöt med inläggningar... 2,000.—
6. Motorcykel från Hus-kvarna 1,975.—
7. Sängkammarmöbel, polerad björk 1,400.—
8. Antikt skåp, alm, ja-karanda och valnöt 1,200.—
9. Tennsamling m. hyl-lor 1,000.—
10. "Senta", byst i mar-mor av John Runer 1,000.—
11. Dampås, bisam med besättning och muff av bäver 900.—
12. Juvelring, safir, bril-janter och platina 850.—

Insänd rekvisition, märkt I. 1., adress Osmo-Lotteriet, Artilleri-gatan 60, Stockholm, hvarefter lottor sändas mot postförskott för lotterna å Kr. 2:10 pr lott jämte kostnad för porto och dragningslista.

Dragningslistan, som utkommer 2 å 3 veckor efter dragningen, tillställs utan särskild begäran enhvar, som köpt lott direkt ifrån huvudkontoret.

DUN TÄCKEN

ALLTID ELEGANTA.
ENORMT HÅLLBARA.
LÄMPLIG JULKLAPP.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik. Fjäderrenseri.

Rikst. 20 Vinslöv & 121.

Katalog på begäran. Katalog på begäran.

KÄND OCH VÄLKÄND

SEDAN GAMMALT I ÖREBRO LÄN O HELA MELLAN-SVERIGE ÄR

NERIKES ALLEHANDA

(ÖREBRO LÄNS TIDNING)

VAKEN, FRISINNAD, SJÄLFSTÄNDIG.

RASK NYHETSTIDNING.

PIGG, LÄTTLÄST OCH UNDERHÅLLANDE.

JÄMNT SPRIDD OCH IN-ARBETAD

OCH DÄRFÖR

UTMÄRKT ANNONSTIDNING.

Dragning den 29 Dec. 1917.

Två julböcker för familjen!

Rosa Nordenskjöld:

NOAKS ARK

djurskildringar i ord och bild.

Kr. 3: 50.

A. V. Carlsons förlag.

Vivi Horn:

HOS SAGOFÉEN

Nya sagor, illustrerade af ANNIE BERGMAN.

Pris 2: 75.

A. V. Carlsons förlag.

För hushållet:

- Kardemumma
- Mandel
- Nejlikor
- Vanilj i stänger
- Vaniljsocker
- Saffran

Till rengöringen:

- Glycerinsåpa, äkta
- Bonvax
- Denaturerad sprit
- Putsmedel, alla slag.

FÄRGHANDEL

AKTIEBOLAGET M. HANSEN

Huvudaffär: Arsenalsgatan 3.

Riks 16 89. Allm 87 21.

Filial: Lilla Nygatan 13.

Riks 9 73. Allm. 28 12.

Köp i tide!

30 ol. krigsmärken kr. 1.—
50 " " " 3.—
150 " " " 20.—
100 tyska kolonim. " 20.—
(dessa m. stiga enormt).
Kat. gratis. Alla m. köpas.
500 alla olika 4.00, 1000-10, 2000-33 kr.

Frimärksbörsern,
KÖPENHAMN, KLOSTERSTRÅDE 9.

VÄLKOMMEN

JULKLAPP!

IDUNS KOKBOK

6:TB UPPLAGAN
PRIS KR. 6:—

Julböcker från Fr. Skoglunds Förlag.

En ny bok af

William J. Locke

nu utkommen

Det märkvärdiga året.

Pris 4: 50.

Svenska Dagbladet skriver om Locke:

Han är obestriddligen en af de nu levande engelska författare, som äro mest värda att bli kända i vårt land. Locke är en berest, beläst och högt kultiverad personlighet, därför beskär och härlig humor: dämpad och stillsam men saffig och vital. Hans fantasi är outfömlig, hans stil fulländad.

»En förtjusande flickbok!»

PRUDENCE.

Af Ethel Hueston, öfversättning af Emilie Kullman.

Pris kr. 3:—.

»En barnbok sådan den bör vara, fin, god, glad och rättfram; småbarnens riktiga julbok!»

SMÅJANTORNA.

Af Ottilia Adelborg, musik af Alice Tegnér.

Pris kr. 1: 50.

FRITZES främsta nyheter:

C. V. A. Strandberg (Talis Qualis).

Samlade vitterhetsarbeten. Jub.-uppl.

I. Dikter. 1835—1845. II. Dikter. 1846—1877. Pris för vardera häft. 5 kr., klotb. 7 kr.

Jeanne d'Arc

1412—1431.

Av Curt Wallis.

Med 37 pl., därav 5 i färgtr. Häft. 7: 50, inb. 10 kr.

Slottet med torn och tinnar.

Av El. Kuylenstierna-Wenster.

Med 3 porträtt. 4 kr. 50 öre.

Då Han vandrade härnere.

Elva fantasier av Oflert. Ricard. Övers. av O. Mannström. Illustr., vign. o. omsl. av Viggo Bang. Häft. 4 kr., klotb. 6 kr.

Albrecht Dürer.

Hans ställning till renässans och reformation.

Av Axel G. Romdahl.

Med 14 planscher 2: 25.

Nya predikningar

hållna i Stockholms slottskapell

av Clemens Åhfeldt.

Häft. 3 kr., inb. 5 kr.

Interiörer från Europas hov.

Av H. K. H. Infantinnan Eulalia av Spanien. Med 12 planscher. 4 kr. 75 öre.

Rakels hjärta.

Av Kathleen Norris

(öf. till »Mor»).

Två delar.

5 kr. 75 öre.

Den röda horisonten.

En irländsk frivilligs intryck från västfronten.

Av Patrick Macgill. 4 kr.

C. E. Fritztes Bokförlags Aktiebolag.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriftar när Ni svarar på annons om ledig plats.

BARNFRÖKEN bildad, och framför allt barukär samt med god förmåga att handleda barn får plats omkr. den 2 jan. för 3 barn. Lön 20 kr. pr månad. Svar med betyg, ref., foto och åldersuppgift till Fru I. Amark, Alycke Egendom, Wininga.

BARNKÄR, bättre flicka, pålitlig och med utpräglat ordningssinne, villig att hjälpa husmodern med såväl skötsel om barnen som i allmänna hushållsgöromål, får genast plats. Bör vara något kunnig i sömnad. Jungfru finnes. Svar med ref. och löneanspråk till Fru Maria Nordeman, Sollefteå.

BILDAD FLICKA erhåller plats som hjälp och sällskap. Sökande skall vara kunnig i klädsömnad och finare handarbeten. Fyra personers hushåll. Tre tjänare finnes. Svar med foto, ref. och löneanspråk till »Flory», Helsingborg p. r.

TRÄDGÅRDLÄRARNNA kompetent att på egen hand fullt rationellt sköta trädgård, får plats den 15 jan. 1918 i Hallands läns sineslöanstalt i Heberg. Kompetens därjämte i träsöld och handarbete ger företräde. Lön pr år 500 kr. och allt fritt. Ansökningshandlingar jämte frejdebetyg sändes före den 6 jan. 1918 till kyrkoherden L. Steier, Vinberg pr Falkenberg.

BILDAD FLICKA ej under 25 år, hurtig och gladlynt önskas som hjälp och sällskap i tjänstemannafamilj i stad. Fritt vivre och någon lön. Betyg och foto önskas. Svar till »Gläd och arbetsam» under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Lärling, undervisningsvan, musikalisk, får plats att läsa 4:e klassens kurs med 13-årig dotter och dela rum med henne. Svar till »Vårterminen 1918» under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

En bättre flicka omkr. 25 år, fullt kunnig i sömnad, matlag. och allt som förek. i ett hem, får plats där jungfru finnes. Svar till »Ingenjörsfamilj», Allm. Tidningskontoret, Gefle.

Ex. Barnsköterskor erhålla förmånliga platser genom SVENSKA SJUKSKÖTERSKEBYRÅN, Göteborg, Vasagatan 11.

Barnfröken får plats genast i familj på landet i Dalarna. Vidare upplysningar genom Fru Elsa Thors, Björbo. Rikst. 7.

Husföreståndarinna.

För familj i Göteborg, där husmodern är sjuk, önskas snarast en med stadshushåll fullt förtrogen med äldre hushållsarbete. I familjen finns 4 barn i åldern 6 till 13 år samt tvänne jungfrur. Sökande bör vara försedd med goda rek., vara barnkär och något musikalisk. Fördelaktiga villkor kunna påräknas. Svar med foto till »Husföreståndarinna 1918», Iduns exp.

Plats som föreståndarinna

för fortsättningsskolan för flickor (den s. k. Hushållsskolan) i Östads Barnhus bliver ledig den 1 februari 1918 och sökes före 15 januari 1918. Fordringar: att kunna förestå ett landhushåll och undervisa flickor i åldern 15-18 år i allt som därtill hör samt i öfrigt leda flickornas uppfostran. Sökande skall hafva ett jämnt och godt lynne.

Vidare upplysningar lämnas kompetent sökande under adress: ÖSTADS BARNHUS, Mjörnsjö.

Lärling

Lärling. Yngre flicka med realskoleexamen eller därmed jämförlig kompetens erhåller omkring den 1 febr. anställning att undervisa 2 flickor o. 1 gosse 8-10 år i vanliga skolämnen, musik och handarbete. Svar med löneanspråk, rekommendationer och foto sändes till »Box 10», Tanum.

Föreståndarinneplatsen

vid Tollarps landhushållsskola är ledig att tillträdas den 20 nästa februari. Sökande skall hafva genomgått anstalt för utbildning af landhushållsskolelärlingar. Undervisningsskyldighet cirka 9 månader årligen uti huslig ekonomi, trädgårdsskötsel och smådjurskötsel. Lön 1,350 kr. pr år jämte tillfälligt dyrtidstillägg 100 kr. Ansökningshandlingar sändas inom den 15 dec. 1917 till Landhushållsskolans styrelse, Tollarp.

Dispensärskötersketjänsten

vid Malungs Dispensär är till ansökan ledig att tillträdas fortast möjligt på nyåret. Lön efter 1,000 kr. (ev. 1,200) per år, fri, möblerad bostad med lyse och värme. Sökes hos Dispensärnämnden i Malung innan 15 jan. 1918. Vikarie under ledigheten önskas fortast möjligt.

Kvinnlig Stenograf

skicklig och snabb i användandet af Melins system samt i maskinskrifning, ordentlig, helst med kontorsvana, erhåller genast anställning å kontor i Stockholm, om betygsskrifter, referenser samt uppgift om ålder, löneanspråk, stenograferingshastighet på okänd text och när platsen kan tillträdas, insändas till »Snabb kvinnlig stenograf» under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

PLATSSÖKANDE

VEM BEHÖFVER hjälp i hushållet eller med annat arbete ett par månader i vinter? Svar till »Småskollärling» und. adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

27-ÅRIG flicka önskar tillfällig plats i god familj, som barn- eller köksjungfru eller annat. Svar till »Anna» Iduns expedition.

25-ÅRIG flicka önskar plats att biträda med vården af barn och inomhus förekommande göromål. Har fört innehåft dyl. plats. Svar till B. S. Bollnäs p. r.

MEDELÅLDERS gladlynt änkefru önskar att med sparsamhet och ordning förestå och sköta äldre mans hem eller där husmoder saknas. Svar ådärkt »Godt hem» Iduns exp. f. v. b.

FLICKA kunnig i sjukvård önskar mot fritt vivre plats som hjälp och sällskap åt sjuklig dam eller herre. Svar till »Sjukgymnast» Iduns exp. f. v. b.

PÅ STORRE landegendom i treflig trakt där lif och rörelse råder, önskar ung, bättre landbrukaredotter plats att som familjemedlem delta i allt arbete. Har genomgått hushålls- och folkhögskola och innehaft plats. Lön önskas. Svar till »Maja», Nyåret 1918», Karlskoga p. r.

22 ÅRS FLICKA önskar till nyåret plats i god familj. Villig att deltaga i husliga göromål och sömnad mot fritt vivre. Eget rum. Svar till »Familjemedlem», Sölvesborg p. r.

UNG FLICKA från godt hem önskar inst. jan. plats i finare familj att deltaga och praktisera i husliga göromål. Någon lön önskas. Svar snarast till »Linnea», Fristad p. r.

UNG FLICKA önskar plats på nyåret i familj, där kontorsgöromål finnas. Är även villig hjälpa till med andra göromål. Svar till »20 år», Iduns exp. f. v. b.

Engelbrekts Förm.-Byrå. R. 17181. A. tel. 24113. Valhallavägen 115, II. Ansk. Vårdinnor, Lärlingar, Sällskaps-, Hushålls- och Barnfröknar samt bättre tjänarinnor.

Flicka. barnkär, enkel och ordentlig, önskar plats i familj 15 jan. event. senare. Vid lön fästes icke så stort afseende men mera på ett vänligt bemötande. Svar till »21 år», Box 41, Brälanda.

Ung småskolelärling önskar plats i familj för att undervisa i småskolekursen. Svar till Ester Morin, Lo, Nyland.

Ex. Barnsköterskor välrekommenderade, kan erhållas för längre och kortare tid genom SVENSKA SJUKSKÖTERSKEBYRÅN, Göteborg, Vasaplatsen 11. Tel. 144 35.

Allm. Svenska Sjuksköterskefören. Sjuksköterskehem. Katrinavägen 9 B, Stockholm. Rikstel. 94 27. Allm. 318 97. Filial och sjuksköterskehem Ljusdal, Riks. 24. Utsänder exam. sjuksköterskor dygnet om till alla slags sjukvård, vikariat och fasta platser.

INACKORDERINGAR

DAM SOM I VANTAN PÅ NEDKOMST värderar trygg och god vistelse erbjudes inackordering och vård. Läget tyst och ogeneradt. Soligt rum. Läkare finnes på platsen. Svar märkt »Hemtrnad», Iduns exp. f. v. b.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Ärade husmödrar! Hvar för köpa toilettvä och betala höga priser? Finaste parfymerade toilettvä, Sa solfabrikens välkända fabrikat, eleg ant inslagen, till pris kr. 11:8 i kart. om 1 duss. Om 5 duss. tagas samtidigt sändes portofritt. Rek. torde snarast insändas, då lagret ä begränsadt.

SAVON FLEURS NEDERLAG. Söderhamn.

Frimärken ifaksimil. Rep. af skadade märken. Inköp försäljning, bte Priskurant gratis och franko. Prof. sändning. **F. Fournier's Efr. GENF B Schweiz.**

FREJAMI - PASTILLERNA skänka lindring och bot vid hals och bröståkommor

CHOKLAD-OPPFÄRSKAKOR
SÖSLEN
SÖSLEN

Med hjälp af denna

Köksstol

har Ni alltid Edra skoborstuklar, dammdukar etc. på sin plats. Pris fernissad Kr. 11:—.

Styrkbräden - Trappstolar - Trappstegar.

— Begär prisuppgift. —

Rönneadalens Aktiebolag

Tel. 5 Stockamöllan Tel. 5

Lämplig Julgåfva!

KONSTNÄRLIGA BREFKORT

UTGIFNA TILL FÖRMÅN FÖR FÖRENINGARNA

H. K. H. Kronprinsessans Beklädnadsförening - Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund - Svenska Röda Korset

Utförda i fyrfärgstryck från Generalstabens Litografiska Anstalt samt tryckta å extra prima svensk kartong.

1. Kronprinsessan Na gäreta SKANSKT LANDSKAP
2. Prins Eugén VADSTENA SLOTT
3. Victor Andréa PÅ SKIDOR
4. Oscar Björck SMABARNSSKOLA PÅ SKAGEN
5. Gustaf Cederström SPEJAREN
6. Albert Engström UR LIVET
7. August Hagborg MORÅULLA
8. Nils Krüger ENGELBREKT
9. Carl Larsson DEN UNDERLIGA DOCKAN
10. Bruno Li jelors VINTERHARE
11. Georg von Rosen ENKA FRÅN BETLEHEM
12. Anders Zorn LAPPMODER

Hel serie (12 kort) Kr. 2:40. Pris pr styck 20 öre.

Hvarje brevkort franke att med ett 5-öres landstormsfrimärke.

Serierna levereras i pyddiga kartongcmst., utf. i f.m.färgstryck.

Rikstel. 108 69. Adm. tel. 114 98

Till salu genom Bok-, Pappershandl. och andra återförsäljare, samt direkt från Centralrådets Distributionshyrå. Drottninggatan 66, 2 tr., Sthlm

Nya böcker till Julen 1917!

Korsblomman.

Kristlig kalender, utkommer 1918 med sin femtiotredje årgång. Redigerad av kyrkoherde Efr. Rang med bidrag av flera författare och inre missionsarbetare. Häft. 1:75, kart. 2 kr., klob. 2:75.

Varde ljus!

Missionskalender för 1918. Redigerad av missionsdirektorn pastor J. Lindgren. 26:e årg. Kart. 1:50.

Frideborg.

Folkkalender för 1918. Redig. av K. J. Ahlberg. Femtiöndra årgången. Med flera teckningar och porträtt. Kart. 1:50, klob. 2:50.

Julgåfvan 1917.

Rikt illustrerad jultidning för hemmet, med vacker omslags-teckning av Jenny Nyström-Stoopendaal, utkommer i sin elite årgång och erbjuder goda bidrag av framstående författare och konstnärer. Fyra gratisbilagor. Pris 1:50.

Julkärven 1917.

Illustrerad jultidning för barn, tjugoandra årgången, prydes av en vacker omslagsida av Jenny Nyström-Stoopendaal. Pris 25 öre.

Minnesord ur bibeln för hvar dag 1918.

Nyårshälsning från Sv. Bibel-institutet, (i väggalmanackssformat) 30 öre.

Det stora ljuset i de mörka skuggornas land.

Julhälsning 1917 av Fr. Hammarsten. Pris 15 öre.

Biblisk ordbok II.

Ordförklaringar (Billisk realencyklopedi). Utarbetad av teol. dr O. Benson. Subskriptionsupplaga. Utgives i 12 häften å 75 öre per häfte. Varje abonnent, som utlöst alla häftena, erhåller till verket en pyddlig pärm.

Ingå Marias hemlighet.

Berättelse av A—der (Anna Olander). Häft. 2 kr., kart. 2:50, klob. 3 kr.

De funno ett fäste.

Till ungdomen. Berättelse av K. G. Fridholm. Häft. 1:50, kart. 1:75, klob. 2:25.

Emigranterna.

Vardagsbilder ur emigrantlivet av Isolé. Häft. 2:75, kart. 3:25, klob. 4:25.

På Björkvik.

Skildring ur barnavärlden av Anna Jennings. Häft. 2:25, kart. 2:75, klob. 3:75.

Drömmen blef verklighet.

Berättelse av Anna Jennings. Häft. 0:75, kart. 1 kr.

Morgonljus.

Femtiöndrigt missionsarbete på natthöjd jord, 1865-1916, skildrat av Nils Hylander, f.d. missionär i Ostafrika. Häft. 3 kr., kart. 3:75, klob. 4:50.

I samariitens spår.

En dag i missionens sjukhus i Bellesa. Av dr N. de Pertis. Pris 40 öre.

Den goda delen.

Fjorton predikningar av Albert Lunde. Bemynd. översättning samt stenogram. Häft. 2:50, klob. 3:25.

Lögnens värld.

av Otto von Viebahn. Översättning av G. W. M. Fleetwood. Häft. 1:50, klob. 2:25.

Herren kommer och Det stora lofsången vid Lammets bröllop.

Tvenne föredrag med avseende på de yttersta tingen av N. Hylander och Fr. Lowenius. Häft. 30 öre.

Låt upp!

Tjugosju korta predikningar av O. A. Hasselrot. Häft. 2:50, kart. 3 kr., klob. 4 kr.

Tankar i andliga ämnen, hämtade från gudstjänst- och andaktsstunder, av Isolé. Häft. 75 öre, kart. 1 kr., klob. 1:50.

Morgongryning

Sång med piano av musikdirektör Martin Johansson, text av pastor Fr. Björk. Pris 1 kr.

Evang. Fosterlands-Stiftelsers Förlags-Expedition, Stockholm 3.

Lotteriet för Svensk Hemslöjd

PRIS pr lott Lotteriets kontrollant: Notarien i Överståthållareämbetet O. Cederstrand. Lotteriets föreståndare: Ernst Norée. PRIS pr lott

2:10 Sammanlagda vinstvärdet öfver 104,000 kronor. 2:10

Presentkort för sammanlagt 26,000 kr. ----- Lägsta vinstvärdet 8 kr.

Lotter till landsorten sändas efter rekvisition, helst å brevkort under adr.: Riddaregatan 12, Stockholm 5, hvarvid 40 öre, till porto och dragningslista tillkommer. hvaraf 10 öre till stämp.-afg.

H U F V U D V I N S T E R :

Presentkort 9,000

Gäller för uttagande eller beställning enligt vinnarens fria val af möbler textilarbeten eller andra varor hos Svensk Hemslöjd, Biblioteksg. 12, Sthlm.

Brudutstyrel 3,000

Antik Salongsmöbel 3,000

i mahogny

Valfri vinst . . . 8,500

OBSERVERA!
Lotteriet inköper ef. er vinnarens eget val varor och inventarier för uppsättande af själfständig yrkesverksamhet eller affär.

Matsalsmöbel i björk 2,398

Elektrifiering 4,500

af boningshus eller landtgdgård eller

Acetylangasverk . . . 4,500

monteradt; där vinnaren önskar

Presentkort 2,000

Desutom tusentals värdefulla vinster, hva. af en del utställas i lotteriets utställningslokal, Kungsgatan 2, Stockholm.

Professor Cederschiöld
behandlar med egna massage-
metoder mag-, tarm-, reumatiska-
och nervåkommor m. m. Obs! Nässvalg-
katarr (kronisk snufva) behandlas
med instrument smärtfritt. Hvarda-
gar 10-12 o. 2-5. Grefturegatan 15.
A. T. 184 51.

Doktor Heüman
Kungsporspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
Elektrisk behandling
(för nervsjukdomar och reumatiska
åkommor).

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinn-
liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. genl. **Kapten J. Thulin. LUND**

**Göteborgs
Gymnastiska Institut**
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börjar i Jan.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
Kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt!
Stockholm. Holländaregatan 3.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MESSAGE- & GYMNASIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Hennaextrakt oöfvertraffligt och
oskadligt hårfärg-
ningsmedel i alla nyanser. Pris Kr
7:50 + Porto. Diskret försändelse.

Hennapulver i paket.
Pris Kr. 2.50, 3.- och 4.- + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan. Stockholm.

**Nyöfverskan Edmanns
Ideale-crème**
dagligen använd gör an-
siktshuden mjuk och sam-
mettslen och är säkert me-
del mot nariga, röda och
spruckna händer. Pris 2,50.
1 Parfym- och Kemikalieaffär.

Röd näsa
botas med kosmetiskt preparat ge-
nom enkel kur i hemmet. Hudrod-
naden neutraliseras genast; efter en
tid blir resultatet definitivt. Under
lång tid användt med utmärkt resul-
tat. Erhålles på hvarje apotek för
65 öre. Beskrifning mot 2 porton.
Recept jämte bruksanvisning diskret
mot postförskott å 3:- kr. efter
anmälan till Box 68, Örebro.
Annonsoffertor utbedes.

Gurkmjolk
är ett bra och ofarligt toilettmedel.
Utplanar rynkor, gör hyn fräiche och
ungdomlig. Pris 3 kr. till lands-
orten + porto.
SELMA ERICSON,
Karlavägen 55, Stockholm.
Riks O. 47. Allm. O. 4780.
Salong för ansiktsbehandling,
manicure, pedicure.

**Misspyrdande härväxt
utrotas med Trianonpasta**
utan efterlämnande av märken
eller rodnad i huden. Absolut
ofarligt, luktfritt medel - icke
pulver. Bättre än elektrolytisk
beh. Anv. dagligen med osviktig
framgång i min praktik för skön-
hetsvård vid behandling såväl i
ansiktet som å kroppen. Pris
5 kr. Till landsorten mot post-
förskott, utan ang. av innehåll.
Råd givas kostnadsfritt och för-
frågningar besvaras omg.
MARIA ENQUIST,
Institut för skönhetsvård och pla-
stiska operationer.
Biblioteksgatan 6-8, Stockholm.
R. 160 68. A. 226 62.

Underlivsvidande
och dylikt undgår bäst genom
bruk af lifmoderspruta. Pris
10, 12, 14 kr., med båda rören
15, 18, 20 kr. Vid köp recept
på lämpliga lösningar samt
anatomisk bild. Noliberpulver
3 kr. pr ask. Lifmoderspeglar
2:50. Prislista mot 10 öre
porto.
CARL G. SCHRÖDER,
Möllvångsgatan 53 b, Malmö

S:ta Birgittaskolan

REGBRINGSGATAN 19-21, STOCKHOLM

Allm. telefon 5190

Rikstelefon 141 08

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete

Undervisning i: Klädsöm, Fransk
linnesöm, barnkläder, Konstbroderi,
Spetsöm, Filet ancien,
Föreläsningar: Comtesse G. och
Fru Ellen Nordenstreg.
Anmälningar dagligen! 10-5
Prospekt på begäran.
Ny kurs börjar 15 januari.
Emmy Kylander.

Birgitta-Skolan

Beridarebangatan 17,

börjar den 15 januari sin 16:de termin i klädsömnad, linnesöm, barn-
kläder, konstbroderi, knyppling etc.
Praktisk och teoretisk kurs i väfning med början den 1 februari.
Betyg efter genomgångna fullständiga kurser. 3 frielevplatser.
Prospekt på begäran
Riks 180 63. Allm. 41 48.

Elisabeth M. Glantzberg.

Elsa Philips Husmodersskola,

Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),

börjar sin 20:de termin för bildade unga flickor den 28:e jan. 1918. Under-
visning i enkla och finare matlagning, bakning, konservering och in-
läggning af bär, frukt, grönsaker, fisk och kött; vegetarisk matlagning, sjuk-
matlagning, uppköp, födoämneslära, hushållens ekonomi m. m. **Olika kur-
ser.** Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i
hushålls ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysning på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm
Karlavägen 25.
Tel. Östm. 13 10.

Fröknarne Kugelbergs

Konvalescenthem för Barn,

OLOFSFORS

vid Dala-Husby, 17 km. från Hedemora. Referenser: Doktor *Erik von*
Bahr, Uppsala. Prospekt sändes på begäran. Postadr.: Olofsfors pr Dala
Husby. Rt Dala-Husby 8 *Karin o. Ulla Kugelberg.*

Obs! Julförsäljning. Obs!

i **Johanna Brunssons Praktiska Konstväfnadsskola**, Kungsgatan 70, 3 tr.
kl 9-7. Allm. Tel. 437. Riks T. Norr 363. Ny väfkurs 15 jan. 1918.

Husmodersskolan i Karlstad

börjar sin 22:a termin den 24 januari 1918 med följande kurser:
1-årskursen omf. matlagning, bakning, konservering, linne- och kläd-
sömnad, konstöm (alla slag), barnavård (teoretisk och praktisk) m. m.
Halfårskursen omf. matlagning, bakning och sömnad m. m.
6-veckorskursen omf. matlagning och bakning.
Helinackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler. Värmeledning,
elektriskt ljus, badrum. *Stor trädgård och park.* Prospekt på begäran.
Telefon 812. *Nancy Enwall-Gardell.*

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eksjö:** Eksjö-Tidningen.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Karlstads-Tidningen.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.
- Kristinehamn:** Ansgarij-Posten.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn:** Oskarshamns Tidningen.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonshlad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohusläningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala:** Tidningen Upsala.
- Visby:** Gotlänningen.
- Västerås:** Vestmanlands Läns Tidning.
- Växiö:** Smålands-Posten.
- Ystad:** Södra Skåne.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnköldsvik:** Örnköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

NYTTIGA JULKLAPPAR

för

BARNEN

BARNKLÄDER

för Gossar och flickor.

BACKFISCHKLÄDER

18 Regeringsgatan 5 Sturegatan

A/B M. BENDIX,

18 Regeringsgatan 5 Sturegatan

Försäljningslokalerna nu öppna till kl. 8 e. m.

Presentkort!

Presentkort!

Till julen hafva vi i likhet med föregå-
ende år öppnat en särskild afdelning för
BILLIGA LEKSAKER

18 REGERINGSGATAN 18.

Gosskola.

Rektor Laurells Skolhem
i Värmland rekommenderas Godt
hem samt effektiv enskild under-
visning t. o. m. Ring I. Äfven re-
kreationshem för klara och veka
individer.
Telefon- o. Postadress: **Näs-sundet**

Lefnadstolkningar

utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif
födelsedag och -år, födelseort, namn
och fullständig adress samt bifoga
30 öre i frimärken. Aberopa denna
tidning.
ASTROLOG WILH. LEIDNER,
Strömgatan nr 10, Kalmar.

Högförmåna foxterrier-valpar,

efter Fox Hall Sissy och Borrow,
till salu. Närmare upplysningar rikts-
och allm. tel. 6701, Hammarström.

Husmödrar!

Köp torkade rönnbär till
marmelader, geléer, bakverk m. m.
för vinterbehof.

Tjäders Fröhandel,

1 Stora Nygatan och 7 Oxtorgsgatan,
Stockholm 2.

Jungfrun flyttar!
Jag får sköta hemmet själf!
Men hvad gör det när jag har
Nitigen
SALVCREME, som skyddar
min hud under arbetet i hushållet.

En bok som går. Över 25.000
ex. sålda.

UMGÅNGESKONST -LEVNADSKONST

råd o. betraktelser av **J. L. Saxon.**
4:e tillökade upplagan.
Häft. 2:-. Inb. 2:50.

Alla måste läsa denna intres-
santa och lärorika bok. Huru
uttömmande boken är framgår av
följande uppräknade av några av
kapitelrubrikerna: På gatan. Sam-
tal. Visiter och längre besök.
Bjudningar och annan samvaro.
Förlovning och bröllop. På konser-
t, teater o. dyl. På restan-
ranger och andra offentliga stäl-
len. Resor. Brevskrivning. Gra-
tulationer. Böcker och boklån.
Kläder och klädvård. Kroppsliga
defekter och missbildningar. För-
eningsliv, Principal och biträde.
Urklipp, ifyll och insänd ne-
danstående kupong. Boken sän-
des eder då mot postförskott.
Häftat ex. 2:00, inbundet ex.
2:50, vartill kommer postportot.

Beställningsedel till
Bokförlaget Nutiden, Stockholm.

Sänd mig ex. av boken
Umgångeskunst-Levnadskonst av
J. L. Saxon. Boken skall vara
häftad, inbunden. (Stryk ordet
häftad eller inbunden.) Kostna-
den får uttagas mot postförskott.

Namn:
Adress:
Postadr.: